ከ 100-150

የመሶለስ "ትሩፋቶች"

ባለቤት አልባ ከተማ

ኤርምያስ ለገሰ

የሚለውን ሰነድ አነበነበ።

"ከቡር ፕሬዝዳንት! ህገ - መንግስት ተጥሷል/አልተጣሰም ብሎ ብ የሚሰጥ ፍርድ ቤት የሌለባት ብቸኛ ሀገር ኢትዮጵያ መሆኗን ጠፍ አይደለም።ሌላው ቀርቶ ህገ - መንግስትን በተመለከተ ብይን የሚሰ ፌዴሬሽን ምክር ቤት ውስጥ ከአራት ሚሊዮን በላይ የሆነው የአዲሳባ ህዝ ሆነ ከቡርነትም እንዳልተወከሉ አውቃለሁ።ነገር ግን የዜጐችን በፍርድ የመዳኘት መብት የሰጠው ህገ - መንግስት በጠረባ ሲመታ ለማየት ህሊ ስላልፈቀደ ነው።" በማለት ሁለተኛው ዳኛ የመልስ ምት ሰጠ።

ትንሿ አዳራሽ በድጋፍና ማጉረምረም ተነቃነቀች።

አጠገቤ የተቀመጠው ኮሚሽነር በተራው ጠጋ ብሎኝ፣

"እንጀቴ ቅቤ ጠጣ! አኔ ለወንበሬ ፈርቼ ያልተናገርኩትን ተማሪ አፈረጡት። ይሄ አድርባይ አለቃህ እያየሁት ሰመጠ!" አለኝ።

በዚህ መልኩ መቀጠል እንደማያዋጣ የተገነዘበው አባይ ፀሀዬ የ ሰአት ረፍት እንድንወስድ በማድረግ ስብሰባው እንዲቋረጥ አደረገ። በሻይ ሰ የፕሬዝዳንቱ ፕሮቶኮል ጤናአዳም አየዞረ ስብሰባው ላልተወሰነ ጊዜ እንዳ መደረጉንና ለወደፊቱ አስተዳደሩ እንደሚያሳውቅ በመግለፅ ተሰብሳቢው መጣበት እንዲመለስ መልእክት አስተላለፈ። የከተማና ዞን ካድሬዎች ወደ እንድንቀር በተናጠል ነገረን። አብሮኝ ሻይ ሲጠጣ የነበረው ኮሚሽነር በፍ "በል ማከሰኞ እንገናኝ። ታዲያ እንደ ቆምጪው አንባው ቀኝ እጅህን ለማው ተዘጋጅ!" በማለት ተሰናበቶኝ ሔደ።

ወደ ሰብሰባ ተመለስን።

ከመዲናይቱ ካድሬዎች ውጭ አባይ፣ ኮሚሽነር ወርቅነህ፣ የፍ ቤቶቹ ምክትል ፕሬዝዳንት የሆነው ደሳለኝ እና የአያት ድርጅት ተወካ ተገኙ።

አቶ ደሳለኝ የጠበቀው ነገር እንዳጋጠመውና አሱ የሚመራው የዳ ስርአት በፀረ-ኢህአዴግ እንደተወረረ ገለፀ። መፍትሔ ይሆናል የሚያስበው፣ በህገ - መንግስቱ መሰረት መሬት የህዝብ በመሆኑና የህ ውክልና ያገኘው ያስተዳደሩ ምክር ቤት በአሰቸኳይ ተሰብስቦ ከዚህ ቀ በፍርድ ቤቶች የሚሰጠው "ሁከት ይወገድልኝ" የሚቀርበትን ውሳኔ ማስተ እንደሆነ አስረዳ። አከሎም የኢትዮጵያ ፍርድ ቤቶች ስልጣን ህግ አውጣ ያወጣውን አዋጅችና ህጐች የመተርጐምና በዛ ብቻ የመመራት ግ እንዳለበት ሰፊ ማብራሪያ ሰጠ። አገራችን የምትከተለው የኮንትኔንታል (ሲቪ ህግ ዘርፍ መሆኑን ነገረን። በዚህ መሰረት ዳኞች አስቀድሞ በህግ አወ

ሰመጣ ህግ ብቻ እንደሚተረጉሙና ስልጣናቸው ህግ አውጭው ያወጣውን አዋጅና ህጐች የመተርጐምና በዛ ብቻ የመመራት ግዴታ እንዳለበት ሰፊ ማብራሪያ ሰጠ። የአዋጁን ረቂቅ አዘጋጅቶ ለከተማው ፕሬዝዳንት እንደሚሰጥ ታል ገባ።

አሊ አብዶ በቀጣይ ማክሰኞ በተጠራው የምክር ቤት መደበኛ ስብሰባ ላይ የመጨረሻ አጀንዳ ተደርጐ እንደሚያዝ ገለፀ። እነሆ! ምክርቤት ተጠራ። እንደተጠበቀው በምክር ቤቱ ጉባኤ ማጠናቀቂያ ላይ የማለቂያ ሰአት ተጠብቆ እንደ ተራ አዋጅ ቀረበ...

"የከተማዋን ኢንቨስትመንት ለማሳለጥ ሲባል በፍርድ ቤቶች ሲሰጥ የነበረው ሁከት ይወገድልኝ ለማስቀረት የወጣ አዋጅ..."

እጄን አውጥቼ ህገ-መንግስቱን በጠረባ ከመታው ቡድን ጋር ተቀላቀልኩ። የዲሞክራሲያዊ መዕከላዊነት አስረኛ ነኝና። ቀና ሰል ኮሚሽነር በታዘቢነት ፎቅ ላይ ተቀምጦ ተመለከትኩት።

ቀኝ እጁን አሳየኝ። ግራ እጄን አወጣሁ።

***

የሁከት ይወገድልኝ አዋጅ አያትና ሌሎች መሰል ድርጅቶችን መረን በለቀቀ መልኩ የህዝብ ሀብት መዝረፍ በር ከፈተላቸው። እነሱን ተግን አድርገው በመንግስት ውስጥ ማፊያ ቡድኖች ተፈጠሩ። ሀያት በኢህአዴግ ዙሪያ ባሉ ድርጅቶችና እንደ ወይዘሮ አዜብ መስፍንን ከመሳሰሉ ቁልፍ ካድሬዎች ጋር መልካም ግንኙነት ፈጠረ።

ዝናው ከጫፍ ጫፍ ተናኘ...

አያት! ዞሮ መግቢያዬ!

በመቀጠል አሊ አብዶ ሌላ ህገ-መንግስት የሚንድ ውል ከአያት ጋር ተዋዋለ። ይህ ዉል አያት የመኖሪያ ቤት ስራ ድርጅት የከተማዋን ቦታ አየሸነሸነ መሸጥ የሚያስችል መብት ያጐናፀፈው ሆነ። በወቅቱ ከሁለት ሚሊዮን ካሬ ሜትር በላይ የህዝብ ንብረት ለሪል ስቴት በሚል የተሰጠ ሲሆን፣ ከዚህ ውስጥ ከሲሶ በላይ የወሰደው አያት ሆነ።

ብድር በምድር እንዲሉ አያት የእነ አዜብን ውለታ ለመክፈል ተንቀሳቀሱ። በትግራይ ውስጥ በሚካሄዱ የልማትና ሌሎች እንቅስቃሴዎች በማንባር በትግራይ ውስጥ በሚካሄዱ የልማትና ሌሎች እንቅስቃሴዎች በማንባር ቀደምትነት ተሳተፈ። በተለይም የትግራይ ልማት ማህበር ባዘጋጀው "ከዳስ ወደ ከላስ" በሚለው ፕሮግራም ላይ ከሀያ ሚሊዮን ብር በላይ በመመደብ ትምህርት ቤቶችን ገንብቶ አስረከበ። ለጉናና ደደቢት ስፓርት ክለብ በሙቶ ሺዎች ለገሰ። ኢህአዴግ በማንቦት 20 እና የብሔር ድርጅቶች አመታዊ ከብረ

በአል ገቢ ማሰባሰብ ላይ በሚሊዮኖች በየአመቱ መስጠት ቀጠለ። ለኢህአዴግ ማእከል ማንባታ ከፍተኛ ገንዘብ ለማበርከት ቃል ከገቡት ባለሀብቶች የመጀመሪያው መስመር ተሰለፈ።

ይህንን ተከትሎ አያት ልማታዊ ባለሀብት በመባል ተደጋጋሚ ሽልማቶችን አገኘ። በአስተዳደሩ መሬት አስተዳደር ውስጥ የፈለገውን የሚሸምበት፣ የሚሸርበትና የሚያሳስርበት ደረጃ ደረሰ። ከመሬት አስተዳደር አልፎ በምክር ቤት የሚገቡ የፓለቲካ ተመራጮችን ያሚመርጥበትና የሚጥልበት በር ወለል ብሎ ተበረገደለት። በተግባርም አደረገው፤

በእቶ በረከት መፅሀፍ ውስጥ "ታሪክ ራሱን ደገመ፡ መጀመሪያ አሳዛኝ ቁጥሎ ፏልት በሚመስል መንገድ "ተብሎ በተገለፀው ወግ በስተጀርባ ካሉት መሪ ተዋንያን አንዱ አያት የመኖሪያ ስራ ድርጅት ነበር። የዚህ ማስታወሻ ባለቤት ሀገር ጥሎ አንዲወጣ አንዱ ምክንያት ይህ አሳዛኝና ፏልተኛ ታሪክ ውስጥ ራሱን ተዘፍቆ በመገኘቱ ምክንያት ህሊናው ረፍት ስላጣች ነው።

በመሆኑም "እውን ታሪክ ራሱን ደገመ?" የሚል ጥያቄ የሚያነሳ እና ከፍተኛ ቅሌት የተሸከመ ታሪክ ይኖረናል። ጊዜውን ጠብቀን ስለ ድህረ ምርጫ ፃ7 በሚተርከው ከፍል ራሱን በቻለ ምእራፍ እናገኘዋለን።

በአጠቃላይ መልኩ ይህ አዋጅ ከሌሎች መመሪያዎች ጋር በመቀናጀት አዲሳአባን መሬት አልባ አንድትሆን አድርጓል። በቀጣዩ ከፍል ከህጉቹ ጋር ተያይዘው በቅበብሎሽ የተፈፀሙትን የመሬት ወረራ ወደ መተረክ እንሸጋገራለን።

***

ከፍል ሶስት: የጥፉቱ ቅበብሎሽ: ከመመሪያ ቁጥር አንድ ወደ ሁለት ወደ***

ምእራፍ ዘጠኝ

መመሪያ ቁጥር አንድ!!

"መመሪያው ህገ-ወጥ ግንባታን በማያዳግም
መልኩ በቁጥጥር ስር ያውላል!"
(ፕሬዝዳንት አሊ አብዶ ፡ 1993 ዓ.ም)

የጨለማው ዘመን መሪ አሊ አብዶ ልዩ ትኩረት ሰጥ
ከተንቀሳቀሰባቸው ነገሮች ዋነኛው የተወረሩ ህገወጥ መሬቶችን ህጋዊ ከ
መስጠት ነበር። ለዚህም እንዲረዳ መመሪያ ቁጥር አንድ የሚባል ነ
በአስፈፃሚ አካል ለማውጣት እንቅስቃሴ ተጀመረ። መመሪያ ቁጥር አ
በከተማዋ የሚገኙ ህገ ውጥ ይዞታዎችን ወደ ህጋዊ ለመለወጥ በሚል ሽ
ተዘጋጀ።

በተቃራኒው መመሪያውን ለማፅደቅ አንድ ሳምንት ሲቀረ
የተዘረፈው መሬት ብዛት በሁለት አመት ውስጥ ያለው በአጠቃላይ ተደገ
በእጥፍ ይበልጥ እንደነበር በወቅቱ የካቢኔ አባል የነበረው አበበ ዘለአ
ያቀረበው ጥናት አመላከተ። አበበ በቁጭት ተሞልቶ፣

"መመሪያውን ማውጣት አልነበረብንም። በዚህ መመሪያ ምክን
የተዘረፈው የህዝብ ንብረት ከሁለት ቢሊዮን ብር በላይ ሲሆን ይህም ከ
በላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶችን (ቢያንስ በቀበሌ አንድ) እና አ
ደረጃውን የጠበቀ መለስተኛ ሆስፒታሎችን ይሰራ ነበር" ብሎ መመሪያ
በፀደቀ አንድ ወር ሳይሞላው አጋለጠ።

ከአመክንዮ ይልቅ ስድብ የሚቀናው አሊ አብዶ፣

"አበበ! በመመሪያው መውጣት ምክንያት የሚገኘው ፓለቲካ ት
በቲከኛከራቶችና ድንክዬ አድሜ በሚኖራቸው ሰዎች የሚታሰብ አይደለ
የሚል ነውረኛ አስተያየት ሰጠ። አበበ ከፓለቲካ ብቃቱ ይልቅ በፐሮፌሽ
ሙያተኝነቱ ከፍተኛ ክብር የሚሰጠው ነበር። ይህ የአሊ አብዶ ንግ
ዶንኮስኮ የሚገኘው የካድሬዎች ማሰልጠኛ ተቋም ከጌዳው በላይ አንገ
አስደፋው።

ሠመሪያ ቁጥር አንድ ህግ ሆኖ የወጣበት አካሄድ በራሱ ወንጀል ነበር።
ያ ደረጃ ከአዋጅነትና ደንብነት ዝቅ ብሎ ለምን መመሪያ ሆነ
ከህጉ በስተጀርባ ያለውን ፍላጐት ፍንትው ብሎ የሚያሳይ ነበር።
ወቀዉ የአዲሳባ ምክር ቤት ማቋቋሚያ አዋጅ ለእያንዳንዱ የስልጣን
ግ የማውጣት ስልጣን ይሰጣል። በዚህ መሰረት የአስተዳደሩ የህዝብ
ምክርቤት ከተማው ላይ ትርጉም ያለው ፓለቲካዊ ፣ኢኮኖሚያዊና
ለውጥ ሊያመጡ የሚችሉ ጉዳዮችን በአዋጅና ደንብ መሰረት
ካቢኔው አዋጆችን ተንተርሶ መመሪያ ያዘጋጃል። ከዚህ አኳያ መመሪያ
ድ አግባብ እንዳልሆነ የሚያረጋግጠው የምክር ቤቱን ማቋቋሚያ ሆን
ነደ ጐን በመተው በካቢኔ ደረጃ በቆረጣ መመሪያ እንዲሆን መደረጉ

ገወቅቱ በፍትህና ፀጥታ ቢሮ ውስጥ የህግ ነክ ጉዳዮች ሀላፊ የነበረው
በት በመመሪያ መልክ መውጣቱን በመቃወም፣
የጉዳዩ ባለቤት የሆነው የአዲሳባ ህዝብ መምከር ይኖርበታል፣ ከሁለት
ብር በላይ የሆነ የህዝብ ሀብት ለህገወጦች እየሰጠን መሆኑን ነዋሪው
ሳንጋገር አለበት። ይህ ካልተቻለና ጉዳዩ ህግ ሆኖ መውጣት አለበት
ቢያንስ የህዝብ ውክልና ያላቸው የምክር ቤት አባላት ተወያይተውበት
መልኩ መዘጋጀት ያስፈልጋል" በማለት አጥብቆ ተከራከረ።

ለዚህም ሀጋዊ ጥያቄ ምላሱ በመጫጫ የተጣበቀበት አሊ ቅሉተኛ በሆነ
የህግ ጉዳዮች ሀላፊውን ስም እየጠራ፣
"መመሪያዉ. በአስቸኳይ መውጣት በከተማዋ የሚታየውን ህገወጥነት
ላመሉ እንደሚያስቀር ለመገንዘብ በአብዮታዊ ዲሞክራሲ አስተሳሰብ
ኮ ብቻ ሳይሆን አይንን ገለጥለጥ አድርጐ በከተማዋ አራቱም አቅጣጫ
እያሉ መመልከት ይጠይቃል" የሚል አሳቃሪ ምላሽ ሰጠ።

እነ አሊ የህግ ቁጡበጥን አንስተው ምላሽ ይሰጣሉ ተበለው
ነቱም፤ ይህን ያህል ወደታች ወርደው የአምላክ ስጦታ የሆነን አካል
ነት ላይ ያላግጣሉ ተብሎ የጠበቀ አልነበረም። ይህ ማየት የተሳነው
'የአስተዳደሩ የህግ መህንዲስ" በመባል የሚታወቅ ሲሆን በአሊ አብዶና
አቱባይ የሚፈፀሙ የህግ ጥሰቶችን ፊት ለፊት በመታወም ይታወቃል።
ፕሬሶችም የመረጃ ምንጭ በመሆን የታቀዱና ሊተገበሩ የተዘጋጁ እቡይ
ኖችን የሚያጋልጠው አሱ እንደሆነ በካድሬዎች ዘንድ ይጠረጠር ነበር።
ጠ ምክንያት ከደረጃው ዝቅ እንዲል የተደረገ ሲሆን በምርጫ 97 የቅንጅት
፣ ደጋፊ ሆኖ አስተባብሯል በሚል መረጃ ቀርቦ ለረጅም ጊዜ እንዲንሳፈፍ
ንል።

በመመሪያ ቁጥር አንድ ላይ ቀጥሎ የተነሳዉ ለምን "ቁጥር አንድ" ተባለ የሚለው ነበር። እነ አሊ የመመሪያው መውጣት በመጂናይቱ የተከሰቱ የመሬት ዝርፊያዎችን ሙሉ ለሙሉ ያስቀራል ባሉበት ሁኔታ ለምን ይህ ስያሜ ተሰጠው። የመሬት አስተዳደር ላይ ሙያተኛ የሆኑት እነ አበበ ዘልኡል፤

"መመሪያው ህገ ወጥነትን የሚያበረታታና ለሌላ አዲስ ህግ ማውጣት የሚዳርገን ይሆናል። ቁጥር አንድ ማለት በቀጣይ ቁጥር ሁለት ... ቁጥር ሶስት... እየተባለ እንደሚወጣ አመላካች ይሆናል" በማለት ተከራከሩ።

ስያሜው በራሱ ህገ - ወጥነትን ያበረታታል የተባለውን የተቃወመው አሊ አብዶ ከተማሞን በአጭር ጊዜ ውስጥ እንዴት ስርአት እንደሚያሲዛት ዝርዝር የስራ አቅድ አቀረበ። "እመኑኝ በዚህ መመሪያ ምክንያት ህገ ወጥነት በማያዳግም መልኩ በቁጥጥር ስር ይውላል" አለ።

***

"ዘመቻ ጨረቃ መውጣት"

የተፈራው አልቀረም መመሪያ ቁጥር አንድ ይፉ በተደረገ ምሽት መሬት ወረራውና ግንባታው በሻማና ጨረቃ ብርሀን ተጧጧፈ። የህንፃ መሳሪያዎች፣ የሲምንቶና አሸዋ ነጋዴዎች ተቀናጅተው ወደ ጨረቃ ቤት ግንባታ ተመመ (*የጨረቃ ቤት የተባሉበት ምክንያት ቤቶቹ ጨለማን ተገን በማድረግ በጨረቃ ብርሀን ታግዘው በመሰራታቸው ምክንያት ነው*)። መመሪያ ቁጥር አንድ በወጣ በሳምንቱ ውስጥ የቆርቆሮ፣ ሚስማርና ድንጋይ ዋጋ ጣራ ነክሰ። በሀገሪቱ የሚገኙ ገልባጭ መኪኖች የመከላከያ ከሚዮኖችን ጨምሮ የግንባታ እቃዎችን በምሽት ማመላለስ ጀመሩ።

ከቀንበላ ወደ ጨረቃበላነት የተቀየረው የጉልበት ሰራተኛ እንደአሜሪካ ሀገር በሰአት የሚከፈለው ገንዘብ ከመሆንዲስ በላይ ሆነ። ስርአት አልበኝነት ሲሰፍን ለመያና ለመያተኛ የሚሰጠው ዋጋ አፈር ድሜ ይበላል። ህገወጥነት ሊቀናጁ የማይችሉ ሀይሎችን በአንድ መርከብ ያሳፍራል። ለዚህም ነበር የህዝብ ትልቅ ሀብት የሆነው መሬት ሲዘረፍ፣ የመንደር ጉረምሶችና ፓሊሶች፣ ለደህንነት ስጋት የሆኑ ሀይሎችና የሀገሪቷን ሰላም ለማስጠበቅ ሀላፊነት የተሰጣቸው የመከላከያ መኮንኖች፣ የአስተዳደሩ ደንብ አስከባሪና ደላላው የጋራ ትኬት ቆርጠው መሳፈራቸው።

መመሪያውን ተከትሎ በነበሩት ወራት የተሰሩት የጨረቃ ቤቶች የግንባታ ሂደት አሳዛኝም፣ አስገራሚም ነበር። በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ

የቆርቆሮ ቤት በሁለት ምሽቶች ተሰርቶ ለአገልግሎት አሊያም ለመሸጥ ዝግጁ ሆነ ቢባል የማይታመን ይሆናል።

እውነቱ ግን ይህ ነበር።

በእነዚህ ወራት ከአርብ ማታ እስከ እሁድ ምሽት ያለውን የስራ ሂደት ማንሳቱ አስገራሚነቱን ሊያሳይ ይችላል።።።

እንደሚታወቀው የመንግስት ስራ ቅዳሜና እሁድ ይዘጋል። ለሰራተኞች የእረፍት ቀን ይሆናል። የፀጥታና ህገ ወጥ ጉዳዮችን የሚከታተለው ከፍልም የመንግስት ሰራተኛ ስለሆነ በመስክ ላይ ተገኝቶ ግንባታዎችን አይቆጣጠርም። ይልቁንስ በሰንበት ቀናት ተገንብተው ከተሸጡት ቤቶች ውስጥ በአብዛኛቹ ላይ እነዚህ ደንብ አስከባሪዎች ተሳታፊዎች ነበሩ። በህገወጥነት ገንበቶ ከመቸብቸቡ በተጨማሪ ለሰርአት አልበኞቹ መረጃ በማቀበል ቅድመ ጥንቃቄ እንዲያደርጉ ያግዛሉ።

የጨረቃ ቤቱ ግንባታ የስራ ሂደት የሚጀምረው በከተማው የመሀል ቦታዎች በሚገኙ ሰፋፊ ግቢ ያላቸው ቤቶችና የኳስ መጫወቻ ሜዳዎች ላይ ነበር። በየቦታው በከተማዋ ባዶ ቦታዎች በተለይም የዳርቻ አካባቢዎች የተደራጁ ሰዎች በትራክተር በመታገዝ አፈር እየቆፈሩ ይቆልላሉ። ገልባጭና የመኪላኪያ ካሚዮኖች ከሰኞ እስከ አርብ የተዘጋጀውን አፈር ወደ መሀል አዲሳባ የግለሰቦች ግቢና ሜዳዎቹ ያግዛሉ። ጦር ሀይሎች፣ ልደታ፣ ቄራ፣ አብነት፣መሳለሚያና ጎፋ ሰፈሮች በከፍተኛ ሁኔታ በጥቅም ላይ የዋሉ ቦታዎች ነበሩ። የተራገፈው አፈር እርሾ ተጨምርቦት በእለቱ በመቡካት ወደ ጭቃነት ይቀየራል፣ እስከ አርብ ማታ እየተገላበጠ እንዲቆይ ይደረጋል።

በመሀል ከተማ በተለይም በጦር ሀይሎች፣ ልደታና ሳርቤት አካባቢዎች ተለጥፈው የነበሩት የጭቃ ሽያጭ ማስታወቂያዎች በራሳቸው አዝናኝ ነበሩ።
የጭቃውን ጥንካሬ ለማሳየት፣

"ሲምንቶ የሚያስንቅ ጭቃ እዚህ ይሸጣል!"፣

"አንድ ወር ሙሉ ተጨንቀን ያቦካነው ጭቃ አለ ጐራ ብለው ይጠይቁ
"፣

"በከተማችን ታዋቂ ጭቃ አቡኪዎቹ በለጠ ፣ቢሆነኝና ጆርጌ ያቦኩት ጭቃ እንዳያመልጥዎት" ይላል።

ውበቱንና አስቸኳይነቱን ለማሳየት ደግሞ፣

"በአድአ ጤፍ የተቦካ..."፣

"ጊዜ የለንም ጭቃ መሸጫ"፣

"ውጤት ተኮር ጭቃ ቤት" የሚሉ ይገኙበታል።

በአለተ አርብ ፀሀይ መጥለቅ ስትጀምር የጭነት መኪኖቹና ካሚዮኖቹ የተዘጋጀውን ጭቃ ወደ መጫን ይሸጋገራሉ። ሌሎች ተሽከርካሪዎች በአዲሳባ ዙሪያ ከሚገኙ የኦሮሚያ ከተሞች ለጨረቃ ቤቱ መስሪያ የሚያገለግሉ ቋሚ፣ ማገርና ፍርግርግ እንጨቶችን ተሸክመው ወደ ግንባታ ቦታ ይተማሉ። አቅርቦቶቹ መሞላታቸው ሲረጋገጥ ግንባታ ይጀመራል።

ማታዉኑ የቤቱ አፅምና ቅርቅሮ ሽፋን ይጠናቀቃል። ቅዳሜ ጠዋት ማገርና ጭቃ መለጠፍ ጉን ለጉን ይካሄዳሉ። እስከ ማታ ድረስ አዲሱን ቤት የሚደላደል፣ የላስቲክ ምንጣፎች የመዘርጋት ስራ ይሰራል። ከነባር ቤቶች በአንድ አንፓል እስከ መቶ ብር በወር የሚከፈልበት መብራት ይጠለፃል። ከነባር ወደ አዲሱ ጨረቃ ቤቶች የሚዘረጋዉ የኤሌክትሪክ ገመድ በኪሎሜትሮች የሚጠጋ ሲሆን እርስ በራሱ ተጠላልፎ የኤሌክትሪክ አውቶበስ የተዘረጋበት ይመስላል።

ከቅዳሜ ማታ ጀምሮ እስከ አሁድ ረፋዱ ድረስ የጨረቃ ቤቶች ሽያጭ እጅ በእጅ ይከናወናል። ቤቱን ሰርቶ ለማጠናቀቅ አስር ሺህ ብር የፈጀበት ሀገ - ወጥ በሁለት ቀን ውስጥ እስከ ሀምሳ ሺህ ብር ይቀበላል። ብዙዎቹ በአንድ ጊዜ ከልለው የሚይዙት ቦታ እስከ አስራ ሁለት ቤቶች የሚያስራ በመሆኑ በሳምንት ውስጥ ወደ ሚሊየነርነት ይቀየራሉ። የራሳቸው ጋንስተር ቡድን ያደራጃሉ። ይህ አደገኛ ስብስብ አካባቢውን በቁጥጥር ስር በማዋል የትኛውም የመንግስትና ፀጥታ ሀይል አካባቢው አንዳይደርስ ያደርጋል። የአስተዳደሩን ባለስልጣናት፣ ፓሊስና መከላከያ ውስጥ ያሉ ሌቦች የቡድኑ ስውር አባል በመሆን መረጃ ያቀርቡለታል።

በሌላ በኩል በቤት እጦት የሚሰቃዩ ነዋሪዎች "የጨነቀው እርጉዝ ያገባል" እንደሚባለው ያላቸውን ጥሪት ሸጠውና በጎደለው ተበድረው ቤቶቹን ይገዛሉ። የዘኑ እለት በተጠንቀቅ ከሚጠብቁት የጭነት መኪኖች ጋር በእጥፍ ዋጋ በመዋዋል እቃቸውን ወደ አዲሱ ጎጆ ያጓጉዛሉ። በትራንስፓርት ለማስጫን ካወጡት ያልተናነሰ በመክፈል በጫኝና አውራጅ እቃቸውን ያራግፉል። ለሰው ልጅ ኑሮ መሰረታዊ ነገሮች ተደርገው የሚቆጠሩት እንደ የመጠጥ ውሀ ፣የፍሳሽ አገልግሎት፣ መንገድ፣ ትራንስፓርት፣ ትምህርት ቤት፣ የጤና ጣቢያ... በሌለበት ሁኔታ ቤተሰቡ ተሰብስቦ በጨረቃ ቤት መኖር ይጀመራል። ህገ ወጥ በመሆን ተከትሎ የሚመጣው ውጣ ውረድ የእለት ተእለት ህይወት ይሆናል። ወደ ሰራና ትምህርት ቤት ለመሄድና ለመምጣት መከራቸውን ይበላሉ። ለሰአታት ከጅብ ጋር እየተጋፉ በእግራቸው ይጓዛሉ። ሚስትና ልጅ እንዳይደፈሩ ይጠብቃሉ። ውሀ ወለድ በሽታ እንደ ጉንፋን ይፈራረቅባቸዋል።

***

የጨለማው ዘመን ታሪክ የጫኝና አውራጅችም ስለነበር ጥቂት ስለእነሱም እናውጋ፦

በአዲሳባ ከተማ ነዋሪዎች ዘንድ ጫኝና አውራጅ በማለት የሚታወቁት ወጣቶች የመሰፋፋት መንስኤ በከተማው ተንሰራፍቶ የነበረው ስርአት አልበኝነትና ህገ - ወጥ ግንባታ ነበር። አስተዳደሩ በሁሉም ጉዳዮች ላይ የተኮላሸና የነቀዘ በመሆኑ በተሰፋ መቁረጥ ምክንያት ያገኟትን ቀዳዳ ህጋዊና ህገ-ወጥ መንገዶችን በመጠቀም ጥቅም ለማግኘት የተደራጁ ቡድኖች ናቸው።

ጫኝና አውራጆች ወደ አደገኛ ቡድን ከመቀየራቸው በፊት በአካባቢያቸው ለሚካሄዱ ህጋዊ ግንባታዎች ግብአት የሚሆኑ ቁሳቁሶችን በማውረድና በመጫን ይተዳደሩ ነበር። በሂደት ከማውረድና ማውጣቱ በተጨማሪ አፈርና ድንጋይ በመቆፈር ወደ መሸጥ ተሸጋገሩ። ቀስ በቀስ ከመሀከላቸው የቀለም ትምህርት የቀመሱትና ረብሻ ጠል የሆኑት ትላልቅ የጭነት መኪናዎችን ወደ መግዛትና ለግንባታ የሚያስፈልጉ ግብአቶችን ማቅረብ ጀመሩ። አንዳንዶቹ ደግሞ እነ አሊ አብዶ ካሰማሯቸው የመንግስት አካላት ጋር በመስማጠር ወደ መሬት ደላላነት በመቀየር በአጭር ጊዜ ውስጥ በአስር ሺህ ብሮች መቁጠር የአለት ሰራቸው ሆነ።

በፀብ አጫሪነትና አደገኝነት የሚታወቁት ደግሞ የበለጠ አስፈሪ በመሆን የመንደር መንግስታት አለቆች ሆኑ። በቂያቸው የሚካሄዱ ማንኛውም እንቅስቃሴ የእነሱን ይሁንታ ካላገኘ መፈፀም የማይችልበት ደረጃ ተደረሰ። ወደ ለየለት ማጅራት መቺነት ተቀየሩ። በ600 ብር የተገዛ ወንበርና ጠረጴዛ ከመኪና ላይ ለማውረድ መቶ ብር ይጠይቃሉ። የአቃው ባለቤት ራሱ ማውረድ ከፈለገ እስከ 25 ብር የኮቴ መክፈል ግዴታ ሆነ። ቁሳቁሱን ጭኖ የመጣው ሹፌርም ተመሳሳይ ግብር ይጥሉበታል።

የመንደር መንግስታት በትናንሽ የጉልበት ስራዎች ሳይቀር ግብር መቀበል ጀመሩ። በወቅቱ አንገብጋቢ ለነበረው የውሀ ችግር በከፍተኛ ደረጃ ጥቅም ላይ ውላ የነበረችው እንሰሳ አህያ የነበረች ሲሆን አንድ ጀሪካል ውሀ እስከ ሀያ ብር ይሸጣል። ከውሀ ሽያጭ ከተገኘው ገቢ ሩብ ያህሉ ለእነዚህ ለመንደር አለቆቹ ይሰጣል።

የጨረታ ቤቱን ገዝቶ የገባው ነዋሪ ሚስቱና ልጁ በሰላም ወጥተው

እንዲገቡ በየቀኑ ገንዘብ ይከፍላል። አንዳንዶቹም ህሊና በሚጐዳ መልኩ አንዲን ልጅ ለመንደር አለቆች ገብረው ራሳቸውንና የተቀረ ቤተሰባቸውን ይታደጋሉ።

የጫኝና አውራጆች ቡድኖች የራሳቸውን ከልል ያስመሩ ሲሆን አንደኛው ወደ ሌላው ገብቶ መስራት አይችልም። ይህንን ተላልፎ የተገኘ በስለታማ ጦር መሳሪያዎችና በድንጋይ ይወገራል። የአንዱ መንደር አለቃ አገራዘለል ሆኖ የድንበር ማስፋፊያ አርምጃ ቢወስድ ሌሎች ተረባርበው አይቀጡ ቅጣት አሳርፈውበት ወደ ነበረበት ቦታ ይመለሳል።

እነዚህ የመንደር መንግስታት ራሳቸውን በማጠናከር የጦር መሳሪያ እስከመታጠቅ ደርሰው ነበር። በአንድ ወቅት የኮልፌ ቀራንዮ ፓሊስና ደህንነት ባደረገው የተቀናጀ ኦፕሬሽን ከአንድ ቡድን ብቻ አምስት ሽጉጦችንና ሶስት "ቆመህ ጠበቀኝ" ጠመንጃዎች አግኝቷል። የቡድኑ አለቃዎች በቁጥጥር ስር ውለው በተደረገባቸው ምርመራ አስደንጋጭ ሚስጥሮችን አውጥተዋል። ከላይ እስከ ታች የተዘረጉ የሌብነት ሰንሰለቶችን አጋልጠዋል።

***

የመንደር መንግስታት የሆኑት ጫኝና አውራጆች እያደር ከሰሙ። የምሽት ጭፈራ ቤቶች - የባህል ሙዚቃ ቤቶች - ውስኪ ቤቶች - ራቁት ቤቶች ማደሪያቸው ሆነ። በቀን ያለልፉት የሚያገኙትን ገንዘብ ልደታ፣ ካዛንችስ፣ ዶሮ ማነቂያ የቡና ቤት ሴተኛ አዳሪዎችን በየቀኑ ቀያየሩበት። ያለ እውቀትና ማንዛቤ ባገኙት ገንዘብ የማይድን በሽታ ገዙበት። በወረርሽኝ መልኩ ኤች አይ ቪ ኤድስ ያዛቸው። አብዛኞቹ ያለ እድሜያቸው ተቀጩ።

ጨለማው ሳይነጋ የእነሱ ዘመን ተፈፀመ።

***

የጥፋት ቅበብሎሹ በጨረቃ መኖሪያ ቤቶች ብቻ አልተገደበም። ሌሎች ማህበረሰቡ የሚጠቀምባቸው አስተምህሮና የህክምና ተቋማት ጨረቃን ተገን አድርገው ተንቦተሙ። መዋዕለ ህፃናት፣ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት፣ ከሊኒክ፣ እና የህይማኖት ተቋማት የሚጠቀሱ ናቸው። በተለይ ቤተክርስትያኖችን (የሁሉም ክርስትና እምነቶች) እና መስኪዶቹን ከህገ - ወጦች መሬት በመግዛት ጨለማን ተገን ተደርጐ ግንባታ ሲሰራ ማየት የስርአቱ አልበኝነት ምን ያህል ስር የሰደደ መሆኑን የሚያሳይ ነበር።

አንደ አውነቱ ከሆነ የእምነቱ አባቶች በዚህ መልኩ የተቋቋመን ማምለኪያ ቦታ ለመንፈሳዊ ስብከት ሲያውሉትና ለህገ - ወጦች ጠበቃ ሆነው

ሲከራከሩ ማየት የተለመደ ነበር። በአርማጥ ብዙዎቹ የእምነት አባቶች በሚያገለግሉበት የእምነት ተቋም አጠገብ የጨረቃ ቤት ባለቤቶች ስለሆኑ ለህገወጥነት ጠበቃ ቢቆሙ የሚገርም አልነበረም...

እነሱስ ቢሆን የጨለማው ዘመን አክሏል አይደሉ!

መመሪያ ቁጥር አንድን ተከትሎ የተዘረጋው የጥቃት ቅበላሎሽ በዚህ አላበቃም። በመንግስት ስልጣን ላይ ያለው ህገ ወጥ ሀይል የግለሰብ ቤት ኪራይና የቤት ችግር አናቱን አዙሮት የጨረቃ ቤት በመግዛት ቢተሰበን ሰብስቦ የሚኖረውን የከተማው ነዋሪ ለሁለት ከፍለው ቀይ መስመር ያሰምራሉ። ከመስመሩ ወዲህ በመመሪያ ቁጥር አንድ የሚሸፈኑ፣ ወዲያ ደግሞ በቅርብ ጊዜ የሚፈርሱ የሚል ትእዛዝ ያስተላልፋሉ፤ የማፍረሻ ማስጠንቀቂያዎች ይሸጐደጐዳል።

ጥራቱን ሸጦ፤ ተበድሮና ተለቅቶት የጨረቃ ቤት በመግዛት ኑሮ የጀመረውና ከመስመሩ ወዲያ ያለው ህዝብ ከፓሊስና አፍራሽ ግብረ ሀይሉ ጋር ለመፋለም በየቦታው መደራጀት ጀመሩ። የጦር መሳሪያ እስከመታጠቅ ደረሱ።

በከተማዋ በሚገኙ ማስፋፊያ ወረዳዎች የተሰሩትን የጨረቃ ቤቶች ለማፍረስ የፌዴራል እና የአዲሳባ ፓሊስ ከአፍራሽ ግብረ ሀይሉ ጋር በመቀናጀት "ዘመቻ ጨረቃ መግባት" ለማስፈፀም ተንቀሳቀሱ። የሰው ህይወት በየቦታው መውደቅ ተከተለ። ወላጆች ከነልጆቻቸው ወደ ጉዳና ወጡ።

በወቅቱ የነበረውን አሪታና ዋይታ በታዘብኩ ቁጥር በኢትዮጵያ ቴሌቭዥን ኢህአዴግ የፈውዳሉን ሰርአት አስከፊነት ለማሳየት በአንዲት ገጠራማ አካባቢ የተፈፀመውን ግፍ በፊልም አስደግፎ በተደጋጋሚ ያሳየንን ያስታውሰኛል። በፊልሙ ላይ አንድ ፈውዳል በትራክተር የገበሬውን ቤት ሲያፈርስ ያሳያል። ገበሬዎቹ ጐጆአቸው በዶዘር እየተገረሰሰ እያዩ ባላባቱን መሬት ላይ ወድቀው ይለምኑታል። ተማፅኖአቸውን ከቁብ ሳይቆጥር ጐጆአቸውን ሲበድሰው ወጣቱ ገበሬ ላይ የሚንቀለቀለውን የበቀል እሳት ከተሌቪዥኑ አልፎ ተመልካቹን ይለበልባል።

የገበሬው ትናጋ እሳት ፈውዳሉን እንዴት እንደጠበሰው የቅርብ ጊዜ ታሪካችን ነው። ያለውን ብቻ ሳይሆን ከሰው የተበደረውን ያጣው የአዲሳባ ከርታታ፣ በህገወጥ አካባቢ በመኖሩ ሚስቱና ለእቅመ አዳም ያልደረሱ ሴት ልጆቹ የተደፈሩበት ምስኪን... ከገበሬው ባልተናነሰ ኢህአዴግን ቢጠላና በምሬት ቢሞላ ያንሰበት ይሆን?፤ ለሃይማኖቱ ቀናኢ የሆነ ህዝብ የሙሴ ትዕዛት ተቀፅበታል ብሎ በሙሉ አይኑ ለማየት የማይደፍረውን ፅላት

(ታቦት) በፓሊስ መኪና ላይ እንደወንጀለኛ ተጭኖ፣ ጣቢያ ለኤግዝቢትነት ከተቀመጠ ጦር መሳሪያ ተቀላቅሎ ሲያየው መንስኤው ምንም ይሁን ምን እንደውርደት መቁጠሩ ይቀራል?

የማፍረሱ ሂደት በሁለት ቢላዋ ለሚበሉት የመንደር መንግስታት ጥሩ አጋጣሚ ነበር። በአንድ በኩል በተልእኮ ተዋጊነታቸው ገንዘብ ከህገ ወጥ ቤቱ ባለቤት ይቀበላሉ። በሌላ በኩል ቅርቅሮና እንጨት እየነቀሉ ወደ ራሳቸው ማከማቻ መጋዘን በጭነት መኪና ይወስዳሉ። መንግስት ያሰማራቸው አፍራሽ ግብረ ሀይሎች ድርጊትም ተመሳሳይ ነበር። የሚታወቅ ትልቁ ደሞዛቸው የፈረሱትን ቅርቅሮ መከፋፈል ነበር። እናም ያፈረሱትን ቅርቅሮ በመሰብሰብ በሸንኮርት ዋጋ ሲሸጡ ታሳቢ የተደረገው መመሪያ ቁጥር ሁለት እንደሚሆን የሚያጠራጥር አልነበረም።

ምእራፍ አስር

መመሪያ ቁጥር ሁለት!

"ከእንግዲህ ህገ -ወጥ ግንባታ ታሪክ ይሆናል!!"

(ክንቲባ አርክበ አቀ'ባይ: 1995 አ• ም•)

የማስታወሻው ጉዞ እንደ ፔንዱለም ነውና ገመዷ ከአንደኛው ጫፍ ወደ መሀል ቀርባለች። የተፈፀሙት ጥፉቶች በቅብብሎሽ ስለሆነ ተያያዥነት ያላቸውን ቁም ነገሮች አስተሳስሮ መመልከቱ የተሻለ ስለሚሆን...

ወደ ወጋችን እንመለስ...

የመመሪያ ቁጥር አንድ በተግባር ላይ መዋል ህገ ወጥነቱ በተደራጀ መንገድ እንዲጧጧፍ አደረገው። በፊት መስመር የተሰለፉት የመንግስት ባለስልጣናት፣የኢህአዴግ ካድሬዎች፣ የፓሊስ አባላት፣ የመከላከያ መኮንኖች፣ የአስተዳደሩ የመሬት ልማት ሙያተኞ ሆኑ። አዳዲስ ስያሜ ያላቸው ማህበራት ዶሴ እየተከፈተላቸው ተደራጁ። በአስተዳደሩ ውስጥ ተቀጥረው የሚሰሩ የቅየሳ ሙያተኞችና መሀንዲሶች የመንግስት ተሽከርካሪዎችንና የቅየሳ መሳሪያዎችን በመጠቀም ወደ መሬት ሽንሽና ተሸጋገሩ። ክፍፍሉ እንደ ቀድሞው ጨረቃን ተገን በማድረግና በሰንበት ብቻ አልነበረም። በመደበኛ የመንግስት ስራ ሰአት በአዘቦት ቀን ጭምር የሚከናወን ሆነ።

ለዚህኛው የተደራጀ ዝርፊያ መሰረት ከጣለው መመሪያ ቁጥር አንድ በተጨማሪ ህገ - መንግስቱን በጠረባ የመታው "የሁክት ይወገድልኝ "አዋጅ የጐላ ሚና ተጫውቷል። ከዚህ አዋጅ በፊት መሬቶቹን በባለቤትነት ይዘው ሲያርሱ የነበሩ ገበሬዎች እንዲነሱ በሚደረግ ሰአት የካሳ ጥያቄና ሌሎች ከመሬቱ ጋር ተያያዥነት የላቸውን መብቶች ለማስከበር ለፍትህ አካላት አቤቱታ ያቀርቡ ነበር። በዚህም ካልተስማሙ ህገ-መንግስታዊ መብታቸውን በመጠቀም ወደ ፍርድ ቤት በመሄድ ክስ ያቀርባሉ። ፍርድ ቤቱም ጉዳዩን በደንብ አጣርቶ ብይን እስኪሰጥ የመሬት ይዞታው ባለበት እንዲቆይ የእግድ ትእዛዝ ይሰጣል።

ከአዋጁ መውጣት በኋላ የገበሬው መብት ሙሉ በሙሉ ተገፈፈ። የአርሶ አደሩ አቤቱታ "የተሰጠኝ ካሳ ያንሰኛል" ወደሚል የወረደ ጥያቄ ተሸጋገረ።... ይህም ሆኖ የተገመተለትን ካሳ ለማግኘት ከአንድ ቢሮ ወደ ሌላ መንከራተቱና ቢሮክራሲው አማረረው። በዛ ላይ የተደራጀው የዝርፊያ ቡድን ለካሳ እጅ በእጅ የሚያቀርብለት ገንዘብ አጥፍ የላቀ ሆኖ አገኘው። በኢህአዴግ ፍቅር ያበደው ገበሬ ሳያቅማማ መሬቱን ለቀማኛ በዜሮ ዋጋ አስረከበ ወጣ።

አንደ እውነቱ ከሆነ በከተማው አርሶ አደር ላይ የተሰራው ግፍ በዘር ማጥፋት ወንጀል የሚያስጠይቅ ነው።

እንዲህ ነበር የሆነው።

ያለአንዳች ቅድሚያ ትምህርትና ዝግጅት መሬቱን ለመንግስትና ህገ ወጦች ያስረከበው ገበሬ ለካሳ የተሰጠውን ገንዘብ እንደ ጨው ዘራው። በመጀመሪያ አካባቢ በፉሽን መልኩ አርሶ አደሩና ወጣት ልጆቹ የሚኒባስ ታክሲ ባለቤት ሆኑ። መንፈቅ ሳይሞላው የመኪናዎቹ ወጪ ከገቢያቸው በለጠ። በወረደ ዋጋ ለሌላ ሸጡት። በተረፈው ገንዘብ አባት ወደ ውሽማና አረቄ፣ ልጅ ወደ ሴተኛ አዳሪ አቅማዳቸውን ሸከፈው ገቡ። የድርጊቱ ውጤት በአጭር ጊዜ ታየ። እናት መጀመሪያ ባሏን፣ ቀጥሎ መሬታቸውን ከተቀሙ በኃላ የፈጠረቻቸውን ህጻናት ልጆቿን ቀበረች። ታላቅ ልጅ እናቱን ቀበረ። ታዳጊ ልጆች ታላቅ ወንድምና እህታቸውን ቀብረው ወደ ጐዳና ወጡ።

ይህ! በቀራንዮ የነበሩት የእንፎ፣ ታጠቅ፣ ጀሞና ቀርሳ ሰፈሮች ታሪክ ነው!

ይህ! በአቃቂ የሚገኙት የአቡ ጨፌ፣ገላን፣ ቂልንጦ፣ቀርሳ ቀበሌዎች ታሪክ ነው።

ይህ! በቦሌ የነበሩት የቡልቡላ፣ የረር በርና ጐራ ሰፈር ገበሬዎች ታሪክ ነው።

ይህ! በላፍቶ ሀና ማርያም ይኖሩ የነበሩ ገበሬዎች ታሪክ ነዉ።

ይህ! በአዲሳአባ የሚገኙ 29 ገጠር ቀበሌዎች የዘር ማጥፋት ወንጀል ነው።

ይህ! በኢህአዴግ ፍቅር የተቃጠለውና ፓርቲው "ተኛ" ሲለው የሚተኛው አርሶ አደር ገድል ነው። የስምኦን ልጅ እንዳለው ተኛ ተበሎ ተኝቷል። ችግሩ "ተነስ!" ከተባለ ነው። ለዘላለሙ ስላንቀላፋ!

በሌላ በኩል የማፊያው ቡድን መንግስታዊ ቅርፅ የያዘ በመሆኑ በግላጭ መሬቱን ወደ መከፋፈል ገባ። የከተማዋ ማስተር ፕላን እየተመሳከረ መሸንሸን ተጀመረ። በፕላን የተደራጁ ባዶ መሬቶች ዝግጁ ሆኑ። ሰፋፊ አውራና ውስጥ ለውስጥ መንገዶች ተቀየሱ። የትምህርት ተቋማት፣ ጤና ኬላ፣ አረንጓዴ ቦታዎች

ለብቻቸው ተከልለው ታጠሩ። ከአስራ ሁለት እስከ ሀያ መደቦችን አንድ ላይ በማጣመር የማህበር ስያሜ ተሰጣቸው፡ - መበረቅ ፣አንድነት ፣ጣምራ -ጦር፣ ሀገሬ፣ አፎይታ፣ ዞሮ መግቢያዬ...

አብዛኛቹ የማህበር ስያሜዎች በደርግ ዘመን ቤት ለመስራት ለማዘጋጃ ቤት ቀርበው የነበሩ ናቸው። ይህም ማህበራቱ ጥንት መደራጀታቸውን ለማሳየት ሆን ተብሎ የተደረገ ነበር። በመሆኑም መዝገቦቹ አሷራቸው ተራግፎ መጠሪያቸውንና የአባሎቻቸውን ስም ዝርዝር ሳይለቁ ወደ ማስፋፊያ ቢታዎቹ መጡ። የማህበሩ አባላት በስም ይገለፅ እንጂ በእኳል አልነበሩም። ግማሾቹ ሞተዋል፣ ከፊሉ ሀገር ጥሎ ተሰዷል፣ ሌላው ከቀድሞ ስርአት ጋር በተያያዘ መህኒ ተወርውሯል፣ የተቀረው ደግሞ ከደርግ ጋር አብሮ የተቀበረ ቶይል ስለመሰለው እርግፍ አድርጎ ትቶታል።

የቀድሞዎቹ ማህበሮች ኑበስ እንዲዘሩ የተደረጉት በወቅቱ የመሬት አስተዳደር ባለስልጣን በነበረው አርቴከት አማረ አስግዶምና አሊ አበዶ አማካኝነት ነበር። ሁለቱም የራሳቸው ማፊያ ቡድን ቢኖራቸውም ተቀናጅተው ማህበሩንና የተሸነሸነውን መሬት አዋደዱ። ሁሉ ሙሉ፣ ሁሉ ዝግጁ የሆነው መሬት አየር ባየር መውበቅበብ ተጀመረ። እነ አማረ ቢጠሯቸው የማይሰሙበት ደረጃ ደረሱ። ነግዶ በመሸ ቁጥር ሚሊየነሮች መፈልፈል ጀመሩ። የቤት አጠት ያማረረው የመዲናይቱ ነዋሪ ለሁለተኛው ዙር የጥፋት አዙሪት ቀበቶውን ፈታ።

ሌባ ሲካፈል እንጂ... እንደሚባለው አማረና አሊ አበዶ ከፍተኛ ፀብ ውስጥ ገቡ። ይሆን ተከትሎ አርትቴከቱ ለሀገሩ ልጅና ለሞከሸው የሪፓርተር ጋዜጣ ባለቤት መረጃዎችን ማሸለክ ጀመረ። ዳጎስ ያለ ፕንዘብ እንደተቀበለ የሚነገረው ሪፓርተር የአሊን ዱካ አየተከተለ ማጋለጥ ጀመረ። የአስተዳደሩን መሞሸሸና መኮላሸት በሁሉም የጋዜጣው አምዶች አስተጋባ። አልፎ በመሻገር በርዕሰ አንቀፁ የሚከተለውን ታሪካዊ ስንኝ አሰፈረ፤

ወይ አዲሳባ ወይ አራዳ ሆይ፤
አለ አሊ አበዶ አላየሽም ወይ።

በሌላ በኩል አሊ አብዶ አርቴከቱን ለማባረር ሌሎች የሌበነት ዶሴዎችን ይዞ ብቅ አለ። በመዲናይቱ የተገነቡት አዳዲስ ግዙፍ ህንፃዎች ካርታና ፕላናቸውን ለማፅደቅ አማረና ቡድኖቹ እስከ ሀምሳ ሺህ ብር እንደሚጠይቁ በመረጃ አስደግፎ አቀረበ። በዚህ ሌበነት ብቻ አርከቴከቱ ከአምስት ሚሊዮን ብር በላይ ሀብት ማካበቱን አጋለጠ። መረጃዎቹን አሊ አበዶ በስሚት ተነሳስቶ በካድሬዎች ፊት በመዘርገፉና እውነተኛ ስለነበሩ ያለደብዳቤ እንዲያባርረው ተፈቀደለት። አሊ አበዶ ደስ አለው... ትልቅ ድራማ

እንደተሰራበት ሳያውቅ!

የድራማው ከፊል ገቢር የሚከተለው ነበር። አማረ አስገዶም የህውሀት ባለሀብቶችን መፍጠርና ማገዝ በሚለው ቡድን ውስጥ ተደራጅቶ ከሚንቀሳቀሱ ቁልፍ ሰዎች አንዱ ነበር። ከመሬት ጋር በተያያዘ ለህውሀት ሰዎች የሀብት ምንጭ ሆኗል። ለራሱም አልቦዘነም። ከአለታት በአንዱ ቀን የሚሊየነሮች መስመር ውስጥ ተሰልፎ ተገኘ... አናም በአሊ አብዶ ተባረረ። ጊዜውን ጠብቆ የአብዶ ልጅ "ዘባተሎ፣ ዝርክርክ" ተበሎ ሲሰናበት የአርከበ የምህንድስና ጉዳዮች ዋና አማካሪ ሆኖ በድጋሚ ማዘጋጃ ቤት ገባ።

አርቴክቱ የሰራቸው ወንጀሎች አይን ያወጡ ነበሩ። ከምርጫ 97 በኃላ ከማዘጋጃ ቤት ውስጥ የከተማዋን ካርታ (ማስተር ፕላን) ከአርከበ ጋር በመስማጠር አስርቆ አውጥቷል። ይህን ያደረጉት ከምርጫው በፊትና በኋላ የፊፀሙትን ወንጀል ለመሸፈን ነበር። ጠቅላይ ሚኒስትር ሀይለማርያም ዱባይ ድረስ በመሄድ ኮፒውን ገዝቶ መጥቷል።

ይህ አይን ያወጣ ዘረፋ ጥርስ ሳያበቅል በድፍ የሚኖረው የፀረ ሙስና ኮሚሽን ተረጋግጦ ይፋ ሆኗል። ኮሚሽኑ በኮልፌ ቀራንዮ ብቻ 26 ማህበራት በህገ ወጥ አንደተደራጁ አሳውቋል። የአማረ ግብረአበሮች ከመሬ ሚሊዮን ብር የሚጠጋ የህዝብ ንብረት ላይ ጉዳት በማድረስ ተከሰው ቃሊቲ ወርደዋል። አማረ ደግሞ የሰረቃትን ፕላን ተሸክሞ ተወዳጁ አርከበን አጅቦ ወደ ስራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር ሄደ!

***

በፕላን የተሰሩት ህገወጥ ግንባታዎች ተጠናቀቁ። ቤቶቹን የገዛው ነዋሪያ ጠቅልሎ ገባ። ቀስ በቀስ የመሰረተ ልማት ጥያቄዎች በነዋሪዎቹ መነሳት ጀመሩ። በተለይ የመብራት ጥያቄ ጊዜ የማይሰጠው ሆነ። ነዋሪዎቹ መሬቱን የቸበቸበላቸውን የመንግስት አስተዳደሮች ማስጨነቅ ጀመሩ፣ "መመሪያ ቁጥር ሁለት ይወጣል ብላችሁ ነበር፣ በማይቀመስ ዋጋ ሸጣችሁልን ለምን የውሀ ሽታ ሆነ" የሚል ቅሬታ መቅረብ ጀመረ ። ይህንን የነዋሪው ቅሬታ ተከትሎ ሚስጥሮች ማፈትለክ ጀመሩ። በተለይ ከ16 ማህበራት በላይ የተፈጠረባት ወረዳ 24 (ኮልፌ ቀራንዮ) የተቃወሞው ማእከል ሆነች።

በወረዳ 24 ልዩ መጠሪያው ጊዮርጊስ በሚባለው አካባቢ ከተመሰረቱት ህገ-ወጥ ማህበሮች አንዱ "መብረቅ" ይባላል። ማህበሩ የተመሰረተበት ቦታ በከፍታ ቦታ ላይ በመሆኑ ቁልቁል አዲሳባን ለማየት ያስችላል። ማታ ማታ ከከተማው ሙበራት ጋር ልዩ ውበት ይሰጠዋል። በዚህ

ቁልፍ ቦታ የተመሰረተው የመበረቅ ማህበር ባለቤትነቱ የአሊ አብዶና የወረዳው ሊቀመንበር የነበረችው ሙለሚ ረሺድ በጥምረት ነበር።

የመበረቅ ማህበርን መሬት ገዝተው መኖሪያ ቤት የገነቡት ነዋሪዎች ጊዜ ጠብቀው የመብራትና ውሀ ይግባልን ጥያቄ በማንሳት የወረዳዋን ሊቀመንበር መቆሚያ መቀመጫ ያሳጧታል። የሰዎቹን መመላለስ የከነከነው የወረዳው ደህንነት (ዘካሪያስ ይባላል) ከትትሉን አጠናክሮ ይቀጥላል።

ከአለታት በአንዱ ቀን ጠልፎ የሚያዳምጠው የሊቀመንበሯ የቢሮ ስልክ ያልጠበቀውን መረጃ አፈሰሰለት። ሴትየዋ ከአሊ አብዶ ጋር እያወራች ነበር። መበረቆች በመብራትና ውሀ ጉዳይ እንዳስቸጨነቋት ትነግረዋለች ። የውሀውን እሱ እንደሚጨርስ ለመብራት ሀይል ባለስልጣን ግን የድጋፍ ደብዳቤ እንድትፅፍላቸው ይነግራታል። ደብዳቤ ታዘጋጃለች። የወረዳው ደህንነት ደብዳቤዎችንና ሌሎች ዶክመንቶችን ቢሮዋን በሚስጥር ቁልፍ በመግባት በእጁ ያስገባል። ለሙስና ከስ ማደራጀት ይጀምራል፤ ለእኛም መረጃውን ይሰጠናል። በዚህ ሁኔታ ላይ እያለ ነበር ያልተጠበቀ ነገር የተከሰተው።

ጉዳዩ እንዲህ ነው።

የኔዘርላንድ መንግስት ለከተማው አስፈፃሚ አካላት በመሬት መረጃ ሳይንስ የሁለተኛ ዲግሪ የትምህርት እድል ያመጣል። ሙለሚ ረሺድ መመዘኛውን ማሟላት ሳትችል አሊ አብዶ እሷ እንድትሄድ ይወስናል። የሚጣሩ ነገሮች ስላሉ ለተወሰነ ጊዜ እንድትቆይ ብንነግረውም አጣድፎ ወደ ኔዘርላንድ በሚስጥር ይልካታል።

በጨፌዉ ግምገማ ሴትየዋን ለማሸሽ አሊ አብዶ ያደረገውን ሩጫ ተነሳ። ሰፊ ውይይት ተካሂዶት ጥፋቱ የእሱ እንደሆነ ተደመደመ። ከሁለት አመት በኃላ ነገሮች ተረጋግተዋል በሚል ሴትየዋ ሁለተኛ ዲግሪዋን ጨርሳ ከባህር ማዶ መጣች።

አርከበን ቀርባ አወያየችው። አርቆ የሚመለከተው ከቡር ከንቲባ፤ "የመበረቅና ተያያዥነት ያላቸው ማህበራት ችግር በመመሪያ ቁጥር ሁለት ተመልሷል" በማለት የመሬት አስተዳደር ከፍተኛ ባለስልጣን አድርገው ሾማት። የቀድሞውን ዶሴ እንደማስፈራሪያ እየተጠቀመ በርካታ ህገ-ወጥ ደብዳቤዎች አስፈረማት። አንድ ጊዜ በሌብነት የተነካካ ባለስልጣን አፉን ለጉሞ የተባለውን እየፈፀመ እንደሚኖር ከራሱ ልምድ ያውቀዋል። አሷም ብትሆን "ድመት መንኩሳ..." ነበረችና በድጋሚ ሌብነት ውስጥ ተዘፈቀች። እናም ወሀኒ ወረደች።

***

ለገበያ የቀረበው ከንቲባ...

አርከበ እቁባይ ወደ አዲሳባ በመጣ በቀናቶች ውስጥ እሱን ለመሸጥ ሰፋፊ መድረኮች ተከፈቱ። ከህዝብ የተውጣጣ አማካሪ ምክርቤት የሚባል ከከተማ እስከ ቀበሌ ተቋቁመ። በአሊ አብዶ ትርፍራፊ ኔትወርኮች አማካኝነት ረጃጅም ድምፅ ያላቸው ህገ -ወጦች የምክር ቤቱ አባላት ሆኑ። እጅንዳው በሙሉ መመሪያ ቁጥር ሁለት በአስቸኳይ መውጣት አለበት ሆነ...

አማራጭ የለም። አርከበ የተጠየቀው መስዋእትነት ተከፍሎ መሸጥ አለበት። ይህ ካልሆነ አቶ መለስ ከአድማስ ባሻገር የተመለከተው ምርጫ ፬ገ ግቡን አይመታም። እናም አርከበ ተሸጠ።

ይህን ተከትሎ አርከበ ለአማካሪ ምክርቤቱ ባቀረበው የሁለት አመት የከተማው የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ ላይ የሚከተለውን ጽፎ ታል በታል አነበነበ፤

"...አስተዳደሩ ህገ-ወጥነትን በማያበረታታና ከማስተር ፕላኑ ጋር በማይጋጭ መልኩ ህገ -ወጦችን ህጋዊ የሚያደርግ መመሪያ ቁጥር ሁለት ያወጣል። መመሪያው ከዚህ በኃላ በመዲናችን ህገ ወጥነት በቁጥጥር ስር በማዋል ልዩ ታሪክ ይሰራል። ከእንግዲህ አስተዳደሩ ህገ ወጥ በሚገነቡ ሰወችና አስፈፃሚዎች ላይ የማያዳግም እርምጃ ይወስዳል። በተለይም በማስተር ፕላኑ ላይ ተለይተው ለአረንጓዴ ቦታ የተባሉ ቦታዎች ላይ ግንባታ የሚፈፅም አስከ አስር አመት የሚፈጅ አስር ይጣልበታል። ይህንን በተደራጀ መንገድ ለማስፈፀም እንዲረዳ ከከተማ አስከ ቀበሌ ድረስ ጠንካራ አደረጃጀት ያለው ደንብ ማስከበር የሚባል ፅህፈት ቤት ይቋቋማል።" ብሎ ተናገረ።

መመሪያ ቁጥር ሁለት በተግባር ላይ ዋለ... አሊ አብዶ ነፃ ወጣ!

ከአመታት በኃላ ሙለሜ ረሺድ ዘበጥያ ወረደች! አሊ አብዶ ከሱዳን ወደ ናይጂሪያ እምባሳደርነት በመሸጋገር ደረጃውን አሻሻለ። የኢህአዴግ ስልጣን የዛፍ ላይ እንቅልፍ... ከላይ ወደ ታች።

ምእራፍ አስራ አንድ

መመሪያ ቁጥር ሶስት!!

"ከእንግዲህ በመዲናችን ህገ-ወጥ ግንባታ አይኖርም!!"
(ሚኒስትር መኩሪያ ሀይሌ : 2005 ዓ. ም)

መመሪያ ቁጥር ሶስት ያለ ቦታው ወደ ድህረ ምርጫ 97 ትረካ ይወስደናል። በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ትልቅ ስፍራ ያለው ስለሆነ ዘለግ ተደርጉ በየቦታው ቢተረክ የሚያንስበት አይሆንም። ከስተዮቹ ከህሊና የሚጠፉ ስላይደሉ...

ከምርጫ 97 በኃላ የተካሄደው የመሬት ወረራ የሐማውያን ታሪክ ነው። ዘመኑም የሐማውያን ነበር። ዶክተር ሀይሉ አርአያ በአዲስ ዘመን መጽሔት ላይ "የምስለኔ ዘመን" ብለውታል። አዲሳባን በተመለከተ ታሪክ መጻፍ ለሚፈልግ ሰው እንደ እንድ ምእራፍ ሊወስደው ይገባል። ለመነሻ እንዲሆን የታሪኩ ባለቤቶች ድርሻችንን መወጣት ይኖርብናል። ይህን ታሳቢ በማድረግ በጊዜውና በሰአቱ ራሱን በቻለ ክፍል እንዲገለጽ ይደረጋል። ለአሁን በእንጥልጥል ላይ ለሚገኘው የጥፉቱ ቅብብሎሽ ማሳረጊያ የሚሆነውን ለይተን እናውጋ!

ከምርጫ 97 በኃላ የተካሔደው የመሬት ወረራ እኖ መለስና አርከበ እቁባይ የተቀናጁበት ነበር። ህገ መንግስቱን በግልጽ የጣሱበት። በህገ መንግስቱ አንቀጽ 12 ላይ የመንግስት አሰራር ለህዝብ ግልጽ በሆነ መንገድ መከናወን እንዳለበት፤ ማንኛውም ሀላፊና የህዝብ ተመራጭ ሀላፊነቱን ሲያጓድል ተጠያቂ እንደሚሆን ይደነግጋል። ወረራው ከተጠናቀቀ በኃላ በበረከት ስምኦን መሪነት ኢህአዴግ ቢሮ ግምግማ ተቀመጥን። ግምግማው እየጠነከረ ሲሄድ በበረከትና አርከበ መካከል ጭቅጭቅ ይነሳል። ልብ የሞላውን አፍ ያወጣዋል እንዲሉ የስምኦን ልጅ ባልተጠበቀ አፍ ወለምታ ይመታል። እናም፤

"ውሻ በቀደደው ጅብ ይገባል" ብሎ ይናገራል።

አርከበ እቁባይ የጋለ ብረት ነክሶ፤

"በረከት! ማንን ነው ውሻ ያልከው? ማንን ነው ጅብ እያልክ ያለኸው? ግልጽ እንድታደርግልኝ አፈልጋለሁ" ብሎ ጥያቄ አቀረበ።

በረከት ወደ ዝርዝር ሳይገባ፡

"ድርጅቱ ባስቀመጠልህ አቅጣጫ አልሄድክም። እኔን ከድርጅቱ ለማጣላት አስበህ ከሆነ ዘላለም አይሳካልህም" የሚል የአፀፋ ምላሽ ይሰጣል። በግምገማው ላይ የነበርን ካድሬዎች የበረከትን አባባል ለመረዳት ስብሰባውን መጨረስ ነበረብን። መልሱንም አገኘነው። እውነት ይዘገያል እንጂ...

ታሪኩ እንዲህ ነበር...

የምርጫ ፺፯ ውጤት እንደታወቀ አቶ መለስ ከመከላከያ ጀነራሎች ጋር በየቀኑ ስብሰባ ይቀመጣል። ወቅቱ ለአቶ መለስ ከየትኛውም ጊዜ በላይ አስቸጋሪ ነበር። በመዲናይቱ የሚካሄዱት ተቃውሞዎች ረፍት ነስተውታል። ጌቶ ብሎ የሚጠራው የኢህአዴግ መዋቅር መሉ ለመሉ ተበትኗል። ያለው አማራጭ አንድ ብቻ ነበር። የፀጥታና ወታደራዊ ሀይሉን ማጠናከር፣ ፓለቲካዊ ጤንነቱን መጠበቅ። አናም የወታደራዊ ሀይሉን ወገንተኝነት የሚያረጋግጥበት ሁኔታ መፈጠር ነበረበት። ጀነራሎቹም ይህንን ጠንቅቀው ያውቃሉ...

ሰጥቶ የመቀበል ዘመን።

በመሆኑም ጀነራሎቹ በቀኝ እጃቸው የታማኝነት ማህተም፣ በግራ እጃቸው ደግሞ ማመልከቻ ይዘው መጡ። ማመልከቻው አዲሳባ በቅንጅት እጅ ከመውደቋ በፊት በጅማኒት ጐናቸንን የምናሰርፍበት መሬት ይሰጠን የሚል ነበር።

አቶ መለስ ሳያቅማማ ጥያቄያቸውን በመቀበል ለከተማው ከንቲባ አርከበ አቋቢይ ትእዛዝ ይሰጣል። መመዘኛውን ደግሞ ከ1978 ዓ.ም በፊት በትግል ውስጥ የነበሩና ማእረጋቸው ከኮረኔል በላይ እንዲሆኑ ይትግረዋል።

ይህንን አረንጓዴ መብራት ያገኘው አርከበ ግዜ ማጥፋት አልፈለገም።

በወቅቱ አዲሳባ ከላይ እስከ ታች ያለውን መንግሲታዊ መዋቅር በማፍረስ በሰባት ማዘዣ ጣቢያ (ኮማንድ ፓስት) ተከፍላ ነበር። ኮማንድ ፓስቱ የፓለቲካና የፀጥታ ከንፍ በማለት ለሁለት ተከፍሏል። ሁለቱንም ከንፎች በበላይነት የሚዘውሩት የህውሀት ካድሬዎች ናቸው።

የፓለቲካ ከንፍን አርከበ እንዲመራው ተደረገ። ከመቀሌ ይዘአቸው የመጡት የህውሀት ካድሬዎች ሰባቱን ጣቢያዎች በፊት መስመር ተመደቡ። እነዚህም፤ ሀይሌ (የላፍቶ ከንቲባ)፤ ግርማጺዮን (የየካ ከንቲባ)፤ አተይ (የቂርቆስ ከንቲባ)፤ ገ/ስላሴ (የቦሌ ከንቲባ)፤ ነጋ (የኮልፌ ም/ከንቲባ)፤ ዘሩ (የልደታ ም/ከንቲባ)፤ ታደለ (የአዲስ ከተማ ም/ከንቲባ)፤ ግዱሽ (የአቃቂ

ፕሮፖጋንዳ) ነበሩ።

የከተማዋን የፀጥታና ወታደራዊ ከንፍ ከአዲሳባና ፌዴራል ፓሊስ፣ ከደህንነትና መከላከያ መኮንኖች ተመደቡ። እነዚህም:- ተስፉዬ መራሳ (የአዲሳባ ፓሊስ)፣ ግርማይ መንጁስ(ፌደራል ፓሊስ ካድሬ)፣ መዉጫ (አድማ ብተና)፣ ወልደስላሴ (ደህንነት ሹም)፣ ኢሳያስ (ደህንነት ሹም)፣ ጅነራል ታደሰ ወረደ (መከላከያ) ነበሩ።

የፓለቲካና ፀጥታ ኮሚቴው የጋራ ጥምር በመፍጠር በየቀኑ ማታ ማታ የከተማዋን አዳርና ውሎ ይገመግማል። በህዝቡ ውስጥ ያሉ አንቅስቃሴዎችን መረጃ ያሰባስባል። የተቃዋሚ መሪዎችን የአለት ንግግርና ውሎ እንድምታ ይተነትናል። የአዲሳባ የመሬት ሽንሸና ፍጥነቱን ይገመግማል።

ይህን ተከትሎ የከተማው ባዶ መሬት ሙሉ ለሙሉ በሚባል መልኩ ተሰረቀ። "እዚህ ቦታ ራቁቱን የተቀመጠ መሬት አለ" በሚል ጥቆማ ተዘረፈ። አዲሳባ መሬት አልባ ሆነች።

ይህ ለታሪክ የሚተላለፍ እውነት ለማረጋገጥ ሩቅ መሄድ አያስፈልግም። በድጁ የሚኖረውንና ለአስፈጻሚው ተጠሪ የሆነውን ፀረ ሙስና ኮሚሽን ሪፓርት ማየት በቂ ነው። በፀረ ሙስና ኮሚሽን ተጠንቶ ይፉ በተደረገ ሰነድ መሰረት እስከ 2003 ዓም ድረስ ከ3.5 ሚሊዮን ካሬ ሜትር የሚደርስ የከተማዋ መሬት በወረራ ተዘርፏል። ይህም ወደ ገንዘብ ሲቀየር ከአስር ቢሊዮን ብር በላይ የህዝብ ገንዘብ ወደ ግለሰብ ኪስ ገብቷል። እዚህ ጋር ልብ ሊባል የሚገባው ፀረ ሙስና ኮሚሽን ተዘረፈ ያለው መሬት መከላከያና የኢህአዴግ ተቋማት የዘረፉትን አያጠቃልልም። ይህ አሀዝ በሪፓርቱ ቢካተት ኖሮ የቀረበው መረጃ እጥፍ ይሆን ነበር። መንስኤው ተጣርቶ ለህግ ቢቀርብ ደግሞ ኢህአዴግ አቶ መለስን ወደ ወህኒ በማውረድ አንጻባራቂ ታሪክ ይሰራ ነበር። ፓርቲው ተሰውቼለታለሁ የሚለው የህግ የበላይነት እውን ይሆን ነበር።

***

ቀጥሎ የሚነሳው ነገር ይህንን አይን ያወጣ ወረራና ዝርፊያ በፍጥነት ሩጫ ሀጋዊ በማድረግ ከተጠያቂነት መዳን ነው።

እርግጥ ነው ፈላጭ ቆራጭ በሆነ ስልጣን ላይ መቀመጥ ከተጠያቂነት ሊያስመልጥ ይችላል። ነገር ግን ከታሪክ ተወቃሽነት አያድንም። በዚህ በመንግስት የተመራ የመሬት ወረራ አቶ መለስና አርከበ የታሪክ ተጠያቂ ናቸው። የስምአን ልጅ እንዳለው አቶ መለስ እንደ ውሻ ባይቀደው፣ አርከበ

እንደ ጅብ ሰተት ብሎ የመግባት እድሉ ጠባብ ይሆን ነበር።

እነሆ! ሩጫው አጭር ነው፤ የአራት መቶ ሜትር ዱላ ቅብብሎሽ። ዱላዋ ደግሞ መመሪያ ናት። እንደ ቀድሞዎቹ ሁሉ እነ አርከበን ከተጠያቂነት የምታድን።

መመሪያ ቁጥር እንድ!... ቁጥር ሁለት!... ቁጥር...?

አሊ አብዶ የመጀመሪያውን መቶ ሜትር በመሮጥ ለአርከበ አስረከቧል። አርከበ የቆየ ልምዱን አከሎበት ቀጣዩን መቶ ሜትር ከበረወሰን በማሻሻል ጭምር ለአልጋ ወራሹ ሚንስትር መኩሪያ ሀይሌ አስተላልፏል። ሚኒስትር መኩሪያ በኢህአዴግ የአዲሱ አመራር ትውልድ ውስጥ ያለ ካድሬ ነው። በመተካካት ሀግ መሰረት የቀጣዩን አጭር ሩጫ ከግበ ለማድረስ ተስፉ ከተጣለባቸው የለውጥ መሀንዲሶች አንዱ ነው። ርግጥም ሩጫው ለሚኒስትር መኩሪያ ላይከብደው ይችላል...

እድሜ "ለመደገፍ መርሆ!"

(ኢህአዴግ "የመተካካት መርሆ "ብቻ እንዳለው የሚቆጥሩ የዋሆች አሉ... ፓርቲው ነገሮችን አስተሳስሮ የሚያይ ነውና በተደራቢነት "የመደገፍ መርሆ" የሚባል ከሰገሌ ጀምሮ በስራ ላይ ያዋለው ውስጣዊ አሰራር አለው። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ካድሬው ከሚገመገምበት ቁልፍ ነጥቦች ዋነኛው "ጓዶችህን ምን ያህል ደግፈሀል?፣ ለመደገፍ ያለህ ዝግጁነት አስከምን ደረጃ ነው?..." የሚሉ ሆነዋል።

የኢህአዴግን "የመደገፍ መርሆ" እንደ "መረዳዳት" አድርጉ የሚቆጥር ካለም ለዳግም የዋህነት ተጋልጧል። በፓርቲው ቋንቋ ለመደገፍ ዝግጁ መሆን ማለት ቀይ መስመር ለዘለለ ጣልቃ-ገብነት ራስን ማሳመን ማለት ነው። መደገፍ ዳር ድንበርና ጣራ አያውቅም። ተጠያቂነት የለውም። ይህንን በተመለከተ በእቶ በረከት መፅሀፍ "መቋጫ ወግ" በሚለው ርእስ ስር በገፅ 312 ላይ "... ከፊት መስመር ገለል ብለን፣ ከኋላና ከገሬ ሆነን መደገፍ አለብን..." ተብሎ በነጠረ አማርኛ ተፅፏል...)

ወደ ተነሳንበት እንመለስ... መመሪያ ቁጥር ሶስት ...

መኩሪያ ሀይሌ ሚኒስትር ከመሆኑ በፊት የደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት ንግድና ኢንዱስትሪ ሀላፊ ነበር። በዛን ወቅት ከአዋሳ አየተመላለሰ አዲሳባ ላይ የሀብታሞች ጉዳይ አስፈፃሚ ይሆናል። በተለይም በእንድ ወቅት ቦሌ መንገድ ደንበል ሲቲ አጠገብ የሚገኝ ቦታ ላይ የይገባኛል ጭቅጭቅ

ይነሳል፣ ጥያቄውን ካነሱት ግለሰብ እንደኛው ከእሱ ጋር የጥቅም ትስስር ያላቸው የሀገሩ ልጅ ነበሩ። ሰውየው ጉዳዩን ይዞ ወደ አዋሳ ያዘግማል። አቶ መኩሪያ ከአርከበ ጋር በመነጋገር ጉዳዩን ያስፈፅማል። በተቃራኒ ወገን ተሰልፎ የነበረው የዞን አራት ኢህአዴግ የካድሬዎች አለቃ ገ/ፃዲቅ ሀጐስ (በአሁን ሰአት የከተማዋ ካቢኔ አባልና ባህልና ቱሪዝም ሀላፊ) ለኢህአዴግ ቢሮ ያስተላልፉል።

አርከበ የክፉ ቀን መምጣቱን ሲያረጋግጥ ውለታውን ለመቀበል ለትልቅ ቦታ አጨው። ለአዲሳባ ስራ አስኪያጅነት። ወደ ላይ ድጋፍ መስጠት በሚለው መርህ መሰረት መንግስታዊ አለቃው ለሆነው ዶክተር ካሱ ኢላላ ትእዛዝ ያስተላልፉል።

...ጉራጌው ካሱ ፣ጉራጌው መኩሪያን ወደ አዲሳባ እንዲያመጣ ለሀይለማርያምና ለድርጅቱ ፕሮፓዛል ያቀርባል። የተፈራው በረከት ነው። እንደተጠበቀው የስምኦን ልጅ የብርጭቆ ማእበል አስነሳ፣

"ለዚህ አይን ያወጣ ሌባ ዝረፍ ብለን አዲሳባ አንሰጠውም" ብሎ ደነፉ። የቁራ ጩኸት!

(በረከት ስምኦን መኩሪያ ሀይሌንና ግርማ ብሩን "ውስጣቸው ኢህአዴግ ሳይሆን ድርጅቱን የሚያታልሉ ሞላጫ ሳሙናዎች" እያለ ይጠራቸዋል።)

በመርህ መመራት ያቆመው ድርጅት የመኩሪያን የትላንት ውለታ መርሳት አልፈለገም። መኩሪያ ለድርጅቱ ከፍተኛ ጭንቀት ፈጥሮ የነበረውን የጉራጌ መራሽ አብዮት እንዲቀለበስ አድርጓል።

መኩሪያ ስራ አስኪያጅ ሆነ!!

የከተማዋ ቻርተር ሲዘጋጅ የአዲሳባ ስራ አስኪያጅነት ሙያ ተኮር በመሆኑ አለም አቀፍ ማስታወቂያ ወጥቶ ከፍተኛ ፕሮፌሽናሎችን በማወዳደር ይፈፀም የሚል አስተያየት አቶ መለስ ጋር እስኪደርስ ድረስ ተቀባይነት አግኝቶ ነበር። አቶ መለስ ይህን አስተያየት እንደሰማ በቁጣ፣ "የአዲሳባን ስራ አስኪያጅነትን አሳልፎ መስጠት ማለት ወደ ጥልቅ ጉድጓድ ኢህአዴግን ከመወርወር አይተናነስም" አለ።

ርግጥም አቶ መለስ እንዳለው የአዲሳባ ስራ አስኪያጅነት ስልጣን ከከንቲባው በላይ ነው። የከተማዋ የዝርፊያ ማእከል የሆኑት እንደ ማዘጋጃ ቤት፣ መሬት፣ መንገድ፣ ውሀ... በቁጥጥር ስር የሚውሉት በስራ አስኪያጁ ነው። ኢህአዴግ ቢሮ ከንቲባ ማን ይሁን ከሚለው በላይ የሚያጨቃጭቀው ስራ አስከከያጅ መምረጥ ላይ ነበር። አቶ አርከበ በለስ ቀንቶት በእሱ ዘመን

የህውሀት ካድሬውንና የመንገዶች ባለስልጣኑን አስመደበ፣ ቀጥሎ መኩሪያ ሀይሌን፣ በመጨረሻም የቅርብ ዘመዱን ሀይሌ ፍስሀ።

በዳግም ምርጫ 2000 ዓ.ም ኢህአዴግ መዲናይቱን በተቆጣጠረ ወቅት አቶ በረከት ቢሮ ውስጥ እኔ፣ ህላዌ፣ ካሚል፣ ፀጋዮና ፍሬህይወት ተሰብስበን ከንቲባ፣ ስራ አስኪያጅ፣ የካቢኔ አባል እየመለመልን ነበር። ስብሰባው ሳይጠናቀቅ ከቤተ መንግስት የአቶ መለስ ስልክ ተንጫረረ። አርከበ ለስራ አስኪያጅነትና ካቢኔ የሚሆን ይዘ እየመጣ ስለሆነ ተቀበሉት የሚል አጭር ትእዛዝ ሰጠ። ስልኩ ሲዘጋ ህላዌ፣

"Welcome! ሀይሌ ፍስሀ፣... Welcome!! መኩሪያ ሀይሌ" ብሎ በዜማ ቅላፄው ዘፈነ። ካሚል ከጣራ በላይ ሳቀ። ፀጋዬ አንገቱን ነቀነቀ። እኔና ፍሬህይወት በአይናችን አወራን። ስብሰባውን ጨርሰን ስንወጣ ፍሬህይወት የምትፅፈውን ማጥም ለማንበብ ጓጓሁ!

በረከት እንደተለመደው፣

"ሀይሌም ሆነ መኩሪያ ወደ አዲሳባ የሚመጡት እኔና አርከበ ቦታ ስንቀያየር ነው። በምስላግ! እስስት!" በማለት ጥርሱን ነከሰ። አፍንጫውን ፈተገ።

ወቅቱ ለአርከበ ወሳኝ ነውና በድል አድራጊነት ሰሜት ውስጥ ሆኖ የምንግዜም ባላንጣው ቢሮ ተገኘ። ጊዜ ሳያጠፉ፣

"መለስ የካቢኔ አባላትና ስራ አስኪያጅ መልምለህ ስጣቸው ባለኝ መስረት ሳምንቱን ሙሉ ቁልፍ ስራዬ አድርጌ ሰባዝን ነበር። ለካቢኔ አባላት የሚሆኑትን የሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ ፕሬዝዳንት ዶክተር ሀይለሚካኤል በጣም አግዘኛል። እነ ህላዌ ደውላችሁ አመሰግኑት። ኮሌጁን ባዶ አድርጉ ነው መምህራኖቹን እየሰጠን ያለው።"

ትንፋሽ ወስዶ፣

"...በዚህም መስረት ለትምህርት ቢሮ ሀላፊነት የደኢህዴን ጠንካራ ካድሬ የሆነውን የኮሌጁ መምህር ዴንታሞ መርጫለሁ። የቅንጅት መንፈስ ያለቀቀውን የትምህርት መዋቅር ግልብጥብጡን ያወጣዋል። ለፋይናንስና ኢኮኖሚ ደግሞ የህውሀት ታጋይና የኮሌጁ መምህር በላይነሽ የመጀመሪያ ምርጫዬ ሆናለች። ለንግድና ኢንዱስትሪ እንዝርት የሆነውን የጉራጌ ካድሬ ፍፁምን መልምያለሁ። ብአዴኗ ዶክተር አፀደ የትም ቦታ ብትቀመጥ እንደምትመጥን ዶክተር ሀይለሚካኤል እምነት አለው።"

በድጋሚ ትንፋሽ ወስዶ ወደ ዋናው ተልእኮ ገባ፣

"...ስራ አስኪያጅ የሚሆኑ ሰዎች ሁለት ጠንካራ ካድሬዎች ይገር መጥቻለሁ። የመጀመሪያ ምርጫዬ መኩሪያ ሀይሌ ነው። የደኢህዴን ሊቀመንበሩ ሀይለማርያምን አስተያየት ጠይቄው ደቡብን ባዶ ተደርግብናለህ

እንጂ ሁነኛ ሰው መርጠህል ብሎኛል። በሁለተኛ ደረጃ ሀይሌ ፍስሀ ቢሆን የሚል አስተያየት አለኝ። የህውሀት ቢሮ ለመስጠት አንገራግረው ነበር ግን አዲሳባ ላይ ጠንካራ ሰው መመደብ ወሳኝ መሆኑን ነግሬያቸው ፍቃደኛ ሆነዋል። እናም መኩሪያ የመጀመሪያ ምርጫዬ ቢሆንም ደኢህዴን ካለበት የሰው ሀይል አጥረት አኳያ ሀይሌ ፍስሀ ቢሆን ይሻላል..." አለ።

የፍርዬ ቁንጮ አጥንቴን ዘልቆ ተሰማኝ።

መኩሪያ ሀይሌ ስራ አስኪያጅ ሆነ!...

በረከትና አርከበ ቦታ ሳይቀያየሩ ቀረ።

መኩሪያ ሚኒስትር ሲሆን ደግሞ በቅብብሎሽ ህግ መሰረት ለሀይሌ ፍስሀ አወረሰው!

(በመኩሪያ ወደ አዲሳአባ መምጣት ላይ የደኢህዴን ከፍተኛ ካድሬዎች ቅሬታቸውንና የመኩሪያን ሌብነት የሚያሳዩ መረጃዎች በግልጽ አቅርበው ነበር። በተለይም የድርጅቱ ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ የነበረው አማኑኤል አብርሀ (የኢትዮጵያ አትሌቲክስ አቃቤ ንዋይ የነበረና በአሁኑ ሰአት የፓርላማ አባል) እና የኢህአዴግ ቃልዩናንስ ሀላፊው ተፈሪ በማንባር ቀደምትነት የሚጠቀሱ ናቸው። አማኑኤል አፍ አውጥቶ "አዲሳአባ ከጥቁር ጅብ ወደ ነጭ ጅብ ሽግግር አደረጉች።" በማለት ተናግሯል።

አርከበ ለሽፉን ይዘ የመጣቸው የሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ መምህራንም ከሹመት በኃላ ሲጣራ የተገኘው ነገር አስገራሚ ነበር። የደኢህዴን ጠንካራ ካድሬ የተባለው ዲንታም ከምርጫ 97 ውጤት በኃላ ኢህአዴግነቱን በይቃ ትቷል። ለሶስት አመት ወርሀዊ መዋጮ አልከፈለም። አንዝርት ተባሎ ለንግድና ኢንዱስትሪ የተመደበው ፍፁም መንፈቅ ሳይሞላው በአቅም ማነስ ከካቢኔ ተባረረ። አፈ ጉባኤ የነበረችው ዶክተር አፀደና የኢኮኖሚና ቃልዩናንስ ሀላፊዋ በላይነሽ ዘማየት ብለው የካቢኔ ሽንጣቸውን ሸክፈው አብስ አሉ።)

***

ሚኒስትር መኩሪያና ሀይሌ ፍስሀ የቀድሞውን ምድብ ከንቲባ አርከበን ለመታደግ መመሪያ ቁጥር ሶስት እንደሚያወጡ የሚያጠራጥር አልነበረም። መመሪያ ቁጥር ሶስት መውጣት ብቻውን ግን አቶ አርከበን ከተጠያቂነት አይድንም። በከተማዋ ማስተር ፕላን ላይ በምንም መልኩ ድርድር የማይካሄድባቸውና በወንጀል የሚያስቀጡ አረንጓዴ ቦታዎች በእሱ ቁጥጥር ትእዛዝ ተወረዋል። በመሆኑም መመሪያ ቁጥር ሶስት ብቻ ሳይሆን የማስተር ፕላን ከለሳ ተቀናጅተው መፈፀም ይኖርባቸዋል። መመሪያው ውጭ ማስተር ፕላኑ ባይሻሻል ከወንጀለኝነት አያድንም።

ሚኒስትር መኩሪያና ስራ አስኪያጅ ሀይሌ ፍስሀ ተቀናጅተው ህገ

ወጦችን ህጋዊ የሚያደርግ መመሪያ በ2003 ዓ.ም አወጡ። በመመሪያው መሰረት እስከ ህዳር 2004 ዓ.ም ድረስ መሬት በህገ ወጥ መንገድ የያዙ ባለይዞታዎች ህጋዊ እንደሚሆኑ፣ በአምስት አመት ውስጥ ህገ ወጦችን ህጋዊ አድርገው በማጠናቀቅ የህገወጥነት አጀንዳ ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እንደሚዘጋ፣ በአዋጅ 47/67 መሰረት የይዞታ ማረጋገጫ ሳይሰጣቸው የነበሩትን በሙሉ እንደሚያገኙ አበሰሩ። በተደራቢነት የማስተር ፕላን ማሻሻያ እንደሚደረግ ይፉ አደረጉ።

ሚኒስትር መኩሪያ በወርሀ የካቲት 2005 ዓ.ም ከሪፓርተር ጋዜጣ ጋር ባደረገው ቆይታ የሚከተለውን ገለፀ፣

"...በ2005 ዓ.ም ለአስር አመታት የተተገበረው ማስተር ፕላን ይጠናቀቃል። ከሚቀጥለው አመት ጀምሮ አየተሰራ ያለው ማስተር ፕላን ተግባራዊ ይደረጋል። በዚህ ረገድ ለአረንጓዴ አካባቢዎች አዲሱ ፕላን ልዩ ትኩረት ይሰጣል። ከዚህ ጋር በተያያዘ በ2003 ዓ.ም የወጣው ህገ ወጦችን ህጋዊ የማድረግ ስራ በአምስት አመት ውስጥ ይጠናቀቃል። ከዚህ በኃላ ህገ ወጥ ግንባታ ከተካሄደ አካባቢውን የሚያስተዳድረውም ህገ ወጥ የገነባውም ተጠያቂ የሚሆኑበት ስርአት ይዘረጋል። በመሆኑም ይህንን ለማስፈፀም በከሀሎቱና አቅሙ የፓሊስ ቁመና ያለው ደንብ ማስከበር ጽ/ቤት እንዲደራጅ ይደረጋል።"

በፕሬዝዳንት አሊ፣ በከንቲባ አርከበ እና ሚኒስትር መኩሪያ መግለጫዎች መካከል ልዩነት የለም። ...ልዩነቱ እንደ ኢትዮጵያ ድርቅ ዘመኑ መለዋወጡ ብቻ ነው።

ርግጥ ሚኒስትር መኩሪያ በመግለጫው ማጠናቀቂያ ላይ በመወለድ ያገኘውን ሳይኮሎጂስትነት አገርሽቶበት፣

"...በህገ ወጥ መንገድ መሬት ያገኙ ሰዎች በመንግስት በኩል ተጠቅመዋል የሚል እምነት የለንም። ህገ ወጥነት የሞራል ቅጣት አለው። ህገ ወጥነት የስብእና መጓደል ነው። ሀፍረት ነው። አጥፍተው ሀብረተሰቡና መንግስት ይቅርታ እያደረጉላቸው ነው" የሚል አስቂኝ ምላሽ ሰጥቷል።

ግራም ነፈሰ ቀኝ መመሪያ ቁጥር ሶስትና ማስተር ፕላን ማሻሻያው ከንቲባ አርከበን ነፃ አውጥተዋል። ከአንግዲህ ራሱን ከፊት ለፊት መስመር አግልሎ ከጐንና ከኃላ ይደግፉል። ካልፊለገም በማይነጥፍ ሀብቱ ከአህጉር አህጉር እየተዘዋወረ ስጋውን ያስደሰታል። ይህም ካስጠላው ከታች ድጋፍ እያገኘ በዶከትሬት ላይ ዶክትሬት ይጭናል።

***

መመሪያ ቁጥር አራት?

ከዚህ ቀጥሎ ሊነሳ የሚችለው መመሪያ ቁጥር አራት ሊወጣ ይችላል ወይ የሚለው ይሆናል።አሁን አዲሳአባ በያዘችው ቅርጽ መመሪያ ቁጥር አራት የመታወጅ እድሉ ጠባብ ነው። የማይሆንበት ምክንያት የአስተዳደሩ የሌበነት ቅበብሎሽ ሰለተበጣጠሰ ሳይሆን የአዲሳባ ባዶ መሬት ሙሉ ለሙሉ በሚባል መልኩ በመዘረፉ ነው። በመሆኑም የጥቃቱ ቅበብሎሹ መልኩን በመቀየር በሌላ መልኩ የሚገለፅ ይሆናል። ፍንጩችም እየታዩ ነው..."ከተማዋን መልሶ ማልማት" የሚል ስያሜ ተሰጥቶታል።

የበለበሰች ከተማ!

አዲሳባ ከአቅሞ በላይ 800 ሺህ ቤቶችን ተሸከማለች ። ከእነዚህ ውስጥ 80 በሙዱ የበሰበሰ ነው። እነዚህ ቤቶች እንደሚፈርሱ ሚኒስትር መኩሪያ የመደገፍ መርሆን ተጠቅሞ ይፋ አድርጓል። በመሆኑም የገርፊያ ቅበብሎሹ በአዲስ መሬት ላይ የሚፈፀም ሳይሆን ነባር ቦታዎችን በማስነሳት ሒደት በሚፈፀም ሌብነት ይሆናል። ለተነሺዎች ከአቅም በላይ ካሳ ለመክፈል ከመንግስት ካዝና በሚወጣ ገንዘብና አካባቢ በመለየት የማልማት ጥያቄ ከሚያቀርቡ ሰዎች የሚጎኝ ምልጃ ቀነኖቹ ይሆናሉ። በተጨማሪም በፈረቃ ቤትነት የተሰሩት አብዛኞቹ ቤቶች ደረጃቸውን ያልጠበቁ ናቸው። መፍረሳቸው አይቀርም። ደረጃውን ያልጠበቀ ሁሉ ከመፍረስ አይድንም...

መመሪያ ቁጥር አራት እንደወረደ አሊያም ስያሜውን በመቀየር የሚከሰትበት እድል ሊመጣ የሚችለው በአንድ ምክንያት ብቻ ነው። አዲሳአባ አሁን የያዘችውን ቅርጽ በመቀየር በአሷ ዙሪያ ያሉ የኦሮሚያ ልዩ ዞኖችን ማስገባት ከተቻለ። ይህን ለመፈፀም በእቶ አርከበ አቋባይ የሚመራ ቡድን 1998 ጀምሮ ጥናት ሲሰራ እንደነበረ አውቃለሁ። በአርከበ የተመራው ቡድን በሚስጥር እንዲያጠና እየተደረገ ያለው ዝርፊያን ከማስቆጥት አንጻር ብቻ ሳይሆን ፓለቲካዊ ፉይዳም አለው። ጥናቱ ወደ ተግባር ከተለወጠ የአዲሳአባ ቻርተር የመለወጥ እድሉ ሰፊ ይሆናል። ቻርተሩ ከተለወጠ ደግሞ የመስተዳድሩ አደረጃጀት፣ የምክር ቤት አወቃቀርና ብዛት አብሮ ይለወጣል።

እነ አባዱላና ሚርማ ብሩ በምርጫ 97 ማግስት ወሰነው ተግባራዊ ሳይሆን ሽልፍ ላይ አቧራ እየጠጣ ያለው ውሳኔ ተግባራዊ ወደ መሆን ይሸጋገራል። ይህም በአንድ በኩል ያለህዝብ ምርጫ በቀጥታ በአዲሳአባ ምክርቤት የመወከል ሊሆን ይችላል። አሊያም ወደ መዲናይቱ የሚቀላቀሉት ዞኖች በልዩ ሁኔታ የሚወከሉበት ሁኔታ ይፈጠራል። ከእነዚህ ሁለት አማራጮች በተለየ ሊሆን የሚችለው በልዩ ዞኖቹ ምርጫ በማካሄድ የአዲሳአባን ምክርቤት መቀላቀል ይሆናል። ይህ የመጨረሻ አማራጭ ተግባራዊ ሊሆን የሚችለው የኦሮሚያ ልዩ ዞኖቹን ማህበራዊ አወቃቀር (Social structure) ለመቀየር የተጀመረው ስራ

ውጤታማ ከሆነ ብቻ ይሆናል። ይህም በአካባቢው ነባር የሆኑ ነዋሪዎችንና ገበሬዎችን በማስነሳት ለኢህአዴግ ቅርብ የሆኑና የተጠቀሙ ሰዎች አብላጫ ቁጥር ካስመዘገቡ ይሆናል።

በዚህ ዙሪያ በኦህዴድ ከፍተኛ ካድሬዎች አካባቢ አለመግባባት እንዳለ ለሁለት አመታት በሲኤምሲ ጉሪቤቱ የነበረው የኦሁኑ የኦሮሚያ ፕሬዝዳንት የሆነው አለማየሁ አቶምሳ አሚውቶኛል። ጉሪቤቱ ከመሆኔ በፊት የቅርብ ጓደኛው የነበረው ፍስሀ ዘሪሁን(መአሲ) አስተዋውቆን ስለነበር በፍስሀ አይን ይመለከተኝ ነበር። አለማየሁ ተራ ኑሮ የሚኖር እና በጣም ቀላል ሰው ነው። ከዚህ በተጨማሪ ፀረ ሌብነት እቋሙ የሚያስደስተኝ ቢሆንም ምን ያህል ርቀት ያስኬደዋል የሚለው ያሳስበኛል። ርግጥ የተለያየነው ፕሬዝዳንት ከመሆኑ በፊት ስለሆነ ምን ይህል ወደ ተግባር እንደለወጠው አርግጠኛ አይደለሁም። የዱከም ከንቲባ የነበረው ሚደቅሳ እጣ ፋንታ አንዳይገጥመው ምኞቴ ነው።

አለማየሁ ልዩ ዞኖቹን ወደ አዲሳአባ ለመቀላቀል የአሮሞ ህዝብ በጉዳዩ ላይ በግልጽ ተወያይቶ መወሰን አለበት የሚል አቋም ነበረው። የኢህአዴግ ካድሬዎችም አቶ መለስን ጨምሮ በህዝቡ ውሳኔ መገዛት እንደሚገባቸው ያሳስባል። እንደ አለማየሁ አምነት የኢህአዴግ ባለስልጣናት በዚህ እጅንዳ ዙሪያ በሶስት ቡድን የተከፋፈሉ ናቸው።

የመጀመሪያው ቡድን የአቶ መለስና በረከትን ሀሳብ የሚደግፈው ነው። እነ አቶ መለስ ዋነኛ ጭንቀታቸው የአዲሳአባን ፖለቲካዊና ማህበራዊ አወቃቀር መቀየር ነው። በኦሮሚያ ስር ያሉት ልዩ ዞኖች ወደ አዲሳአባ ተቀላቅለው የምርጫውን ውጤት ኢህአዴግ ዘመም የሚያደርጉት ከሆነ እንዲቀላቀሉ ይፈልጋሉ። የዘውትር ጥያቄያቸውም ይህ ነበር።የአህዴድ ፓሊት ቢሮ አባላት የሆኑት ኩማ ደመቅሳ፣ ሙክታር ከድር እና አስቴር ማሞ የአቶ መለስ ቡድን አስፈጻሚዎች ናቸው።

በሁለተኛ ደረጃ ያሉት የአባዱላ እና ምክትል ፕሬዝዳንቱ አብድላዚዝ ቡድን ሲሆን ውሳኔውን የሚቃወሙ ናቸው። ይህ ቡድን በእነዚህ ልዩ ዞኖች በርካታ ህንጻዎችን ገንብቷል። በዚህ ምክንያት ዞኖቹ ወደ አዲሳአባ ከተጠቃለሉ በአካባቢው ያለው የመሬት መረጃ ወደ መሬት ባንክ ስለሚገባና በዘመናዊ መረጃ አያያዙች ስለሚመዘገብ ቀስ በቀስ ገቢራያቸው ይጋለጣል። ይህ ቡድን እስከ ታችኛው የአህዴድ መዋቅር አደረጃጀት ያለው ሲሆን በቀላሉ አመጽ ማቀጣጠል የሚችል ብቃት አለው። በተለይም በሁለተኛ ደረጃ እና ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የሚገኙ ተማሪዎችን በመኮርኮር ሀገር አቀፍ ነውጥ ሊፈጥር ይችላል።

በሶስተኛ ደረጃ ያለው በአርከበ እቁባይ፣ ሚኒስትር መኩሪያ ሀይሌና የአዲሳባ ስራአስኪያጁ ሀይሌ ፍስሀ የሚመራ ቡድን ነው። ይህ ቡድን ግቡ የጀመረውን ዝርፊያ አጠናክሮ መቀጠል ብቻ ነው። ለዚህም ስራና ከተማ ልማትን እንደ መሳሪያ ይጠቀማል። ይህ መንግስታዊ ስልጣን በአንድ በኩል ማስተር ፕላን፣ ኢንዱስትሪ ዞን፣ የልማት ኮሪደር፣ተመጋግቦ ማደግ... ወዘተ የሚባሉ አንፀባራቂ ቃላቶችን በማምጣት፣ የአውሮፓ ከተሞችን የሚመሳሰሉ የከተማ ፕላኖችን አዘጋጅቶ በመልቀቅ የማማለል ስራ ይሰራል። ከተሳካለት ህጋዊ በሆነ መንገድ የኦሮሚያ ዞኖችን በመጠቅለል እና መመሪያ ቁጥር አራት በማውጣት የሀብት ጉዞውን የመጨረሻ ሜፍ ያደርሳል። ወይዘሮ አዜብ የዚህ ቡድን ደጋፊ ስትሆን የመጨረሻው ቀን ሲደርስ ውጤቱን ወደ ራሷ ለመገልበጥ አሰፍስፋ ትጠባበቅ ነበር።

እነሆ! ትግሉ ቀጥሏል። ማን ያሸንፍ ይሆን? የጥቃቱ ዑደትስ በምን መልኩ ይቀጥል ይሆን?

ክፍል አራት : የምርጫ 97 መባቻ

"_ ታሪክ ያላየን ምስለኔ ሊዘርፍና ሊበዘብዝ ነው ! "

ዶክተር ሀይሉ አርአያ

(ዘመን መፅሔት)

ምእራፍ አስራ ሁለት

"ከተማን በገጠር ሰሌት"

"የጠገበው ሄዶ የራበው ጅብ መላ!"
የአዲሳአባ ህዝብ

የኢህአዴግ ከተማ ቀመሶች

በረከት ስምኦን በሁለት ምርጫዎች ወግ መጽሐፉ በገጽ 44 ላይ የሚከተለውን ጽፎ እናገኛለን:

"... የከተሞችን አመራር የመቀየር ሰራ ለመጀመሪያ ጊዜ የተሞከረው በአዲስ አበባ ከተማ ነበር። ከተማውን ሲያስተዳድር የቆየው አመራር እንዲቀየር ከተደረገ በኃላ ከየክልሉ ከተማ ቀመስ ሰው እየተፈለገ ተመልምሎ አዲስ አበባ እንዲገባ ተደረገ... እንዘህ ሰዎች የአገሪቱን ርዕሰ ከተማ እንዲመሩ የተመደቡት ከተሞችን እንደገጠር ሳይሆን እንደ ከተማ ለመምራት ይቻል ዘንድ ነበር።" ይላል።

ከተማ ቀመስ የሚለው የበረከት አገላለጽ ከህቅ የራቀ ነው ብሎ መከራከር አይቻልም። ኢህአዴግ የእኔ ከተማ ቀመሶች እነዚህ ናቸው ካለ ያለውን ከመቀበል ውጭ። ትልቁ ጥያቄ እነዚህ ካድሬዎች ውስብስብ የሆነችውን ከተማ ለመምራት የሚያስችል ብቃትና ቁመና ነበራቸው ወይ?፤ በመዲናይቱ የመጣው ለውጥ በእነሱ አማካኝነት ነበረ ወይ? የከተማ አመራር ስርአት ቀይረዋል ? የአዲሳአባ ህዝብና ሲቪል ሰርቪሱ እንዴት ሲመዘናቸው ነበር? አዲሳአባን ለወጡ ወይንስ እነሱ ተለወጡ? የመጡበት አላማ አዲሳባን ለመቀየር ወይስ ለምርጫ 97 መደላድል ለመፍጠር? የሚለው ይሆናል።

በመሆኑም ስለእነዚህ ምርጫ ዘጠና ሰባትን በድል ለማሸገር ተስፋ የተጣለባቸው የከተማ እድገት ፉና ወጊዎች እኔም ሆንኩ ኢህአዴጋውያን የምናውቀውን እውነታ ወደ መተረክ እንሸጋገር። አስቀድመን የአርከበ ካቢኔ አባላትን፤ በማስከተል ደግሞ የከፍለከተማ ለውጥ ሀዋርያዎችን እንመለከታለን።

***

የተቸነከረው ታጋይ

ሲቪል ሰርቪሱን ፣ትምህርት ቢሮንና አጠቃላይ አቅም ማንባታን እንዲመራ የተመደበው ካድሬ ተከለብርሀን ይባላል። አርከበ ከትግራይ ይዞ ከመጣቸው የህውሀት ቁልፍ ካድሬዎች አንዱ ነበር። ይህ ካድሬ በትምህርት ዝግጅቱ ከሁለተኛ ደረጃ አልዘለለም። ለረጅም አመታት የሰራው በትግራይ ገጠራማ አካባቢዎች አባላት የማደራጀት ስራ ሲሆን አዲሳባን በጣት ለሚቆጠሩ ቀናት ከመምጣት ውጪ እያውቃትም። በትግራይም ቢሆን በየትኛውም ከተማ አስተዳደር ሆኖ አልሰራም። በእንቅርት ላይ እንዲሉ በሻጥቅ ትግሉ ወቅት ጉዳት ደርሶበታል። በዚህም ምክንያት ጅሮው አይሰማም። ይሀን ተከትሎ ከተከለብርሀን ጋር አንድ አይነት ነገር ማውራት በፍጹም አይቻልም። ግምግማው ስለ ትምህርት ጥራት ችግሮች ሆኖ እሱ ስለ አነስተኛና ጥቃቅን ገለጻ የሰጠበት ጊዜ ነበር።

ከአለታት በአንዱ ቀን የሀገሩ ልጅና የትምህርት ቢሮን የለውጥ ኮሚቴ የመራው ገ/ተንሳይ አፍ አወጥቶ፣

"ተ/ብርሀን! እንተ አኮ ደንቆሮ ነህ! ከአንተ ጋር እንዴት እንደምሰራ አይገባኝም?" ብሎ ተናገረ። ተከለብርሀን በበኩሉ ምን እንዳለው ሳይገባው፣

"ገ/ተንሳይ ልክ ነው። ለመምህራን ስልጠና መስጠት አለብን" የሚል ምላሽ ሰጠ። ምላሹ አራንባና ቆቦ የሆነበት ገብረተንሳይ ማሰሮ ሆዱን እያንቀጠቀጠ ሳቀበት። እንደሌሎቻችን መናደዱን መቆጣጠር ያቃተው ታደሰ የሚባል የአዲስ ከተማ ካድሬ፣ "ገብረተንሳይ! አንዳንተ ቆዳውን አየቀያየረ ሁለት ስርአት አላገለገለም። መስማት የተሳነው አንተ ስትመራው የነበረውን አስከፊ ስርአት ሲታገል ነው።" የሚል ብሽቀት ያዘለ መልስ ሰጠው ...በእዬኑ ታደሰ።

የተከለብርሀንን ከፍተት ለመሙላት አርከበ መላ ዘየደ። አማረ ሺበሺ የሚባል ምሁር በምክትል ቢሮ ሀላፊነት መደበለት። አማረ ነባር የአስተዳደሩ ሰራተኛ ሲሆን ቀንደኛ የኢሰፓ ካድሬ ነበረ። በዛ ላይ ለኢህአዴግ ጫፍ የወጣ ንቀት ያለውና አርከበን "ያልተገራ በቅሎ" ብሎ ይጠራ የነበረ ነዉ።

እናም የመዲናይቱ ሲቪል ሰርቪስና የትምህርት ተቋማት የተመሩት በረከት ከተማ ቀመስ ባላቸው መጤዎች ሳይሆን ለኢህአዴግ የመረረ ጥላቻ በነበራቸው የኢሰፓ ካድሬ በሆኑት አማረ ሺበሺና አበባየሁ (የሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽነር) ነበር። እነዚህ ምሁራን ሲቻላቸው በሀገሪቱ ህግ መሰረት ትከከለኛ ስራ ሲሰሩ፣ ጫናውን መቋቋም ሲያቅታቸው ደግሞ በግል ፕሬሶች ኢህአዴግንና

አርከበን ሲያጋልጡ ሰነበቱ። ምርጫ 97 ደረሰና ከነዋሪው ጋር ኢህአዴግን ገለባበጡት።

ስለተከለብርሀን በአንድ ነገር ላይ በድፍረት ምስክር መስጠት አችላለሁ። ተከለብርሀን ምስኪንና ጨዋ ሰው ነበር። ብቻውን የሚኖር። ወደ አዲሳባ ሲመጣ ባዶ እጁን፣ ወደ ትግራይ ሲመለስ ደግሞ ቅያሪ ልብሱን ብቻ ይዞ ነበር። መቀሌ ችግሩን ተረድታ የድርጅት ስራ ብቻ እንዲሰራ አድርጋዋለች። በዚህ ምክንያት ውለው ቀያዮቹ የመቀሌ አዳራሾች ሆነዋል።

***

"ገነት ትልቋ!"

ወደ ጨፌ የኦሮሚያ ምክር ቤት አዳራሽ ተመልሰናል። የጨለማው ዘመን መሪ ወደ ነበረው አሊ አብዶ አውጫጭኝ። ሁቡቱ የሚባል የአዲሳባ የትምህርት ቢሮ ሀላፊና የካቢኔ አባል አሊን እንዲ ሲል ጠየቀው፣

"ከፉይናንስና ኢኮኖሚ ቢሮ ሀላፊዋ ገነት አበራ ጋር ያለህ ግንኙነት እስከምን ድረስ ነው?"

የአሊ አንቴና ተነካ። ያልተጠየቀውን ዘባረቀ፣

"ወይዘሮ ገነት ጋር ምንም ግንኙነት የለንም። ባይሆን ተፈራ ዋልዋን ጠይቁት።" አለ። ግምገማውን የሚመራው አባይ ፀሀዬ ባልተጠበቀ ሁኔታ ፊቱ ተለዋወጠ።

ሴትየዋ የኢህአዴግ አባል ስላልነበረች በግምገማው አልተገኘችም። ስጋዋ ከመቦጫጨቅ ግን አልዳነም። የከተማውን ፉይናንስ በተለይም የበጀት ዝግጅትና ገቢ መቀመቅ የከተተችው እሷ መሆኗ መግባባት ላይ ተደረሰ። ግን ደግሞ እንደዚህ ከፍተኛ የብቃት ማነስ ችግር እንዳለባት እየታወቀ እንዴት ከተፈራ ዘመን አስከ አሊ አብዶ በካቢኔ አባልነት አገለገለች የሚለው የካድሬው ያልተገለፀ ሀሜት ሆነ።

በተለይ አርከበ አቁባይ፣

"የአንድ ከተማ የደም ስር የሆነውን ገቢ ገነት አበራን ለሚመስሉ ደካማ ሰዎች የሰጠው አካል ተጠያቂ ነው!" በማለት ደጋግሞ ተናገረ። አባይ ፀሀዬ ተወራጨ።

በኢህአዴግ ቤት መኖር ሁሌም ከኋላ እንደ ጅራት የሚጐተት ጉድ አለውና ቀኑን ጠብቆ ሌላ ተአምር ተሰማ። ወይዘሮ ገነት አበራ የአዲሱ ከንቲባ አርከበ አቁባይ የፉይናንስና ኢኮኖሚ ቢሮ ሀላፊ ሆና ካቢኔውን ተቀላቀለች። ከፊት መስመርም ተሰለፈች። ታሪክም ራሱን ደገመ... መጀመሪያ አሳዘኝ ቀጥሎ

ቧልት በሚመስል መንገድ።

ብዙዎች በአርከበ ጊዜ የነበረውን ማዘጋጃ ቤት ባለ ሶስት በር ያለው "አዳራሽ" (ስያሜው ተቀይሯል) አድርገው ይቆጥሩት ነበር። ታዲያ ወደ አልፍኙ ለመግባት የበሩን ቁልፎች የያዙት ሰዎች ሶስት ነበሩ። ያለእነሱ የሚሞከር አልነበረም። አማረ ሺበሺ፣ አርከቴክት አማረ አስግዶምና ገነት አበራ።

አርከበ መቼም ከኋላ የሚሰሩ ሞተሮችን መምረጥ ይችልበታል። እናም ለወይዘሮ ገነት ሞከሼዋን (ገነት ትንሿ) የምትባል ምክትል ሾመላት። ገነት ትልቋ፣ ገነት ትንሿ መባል ተጀመረ።በተመሳሳይ ነባር የአስተዳደሩ ሰራተኛ የነበሩትን ኤፍሬም አለሙና ቴዎድሮስ ተፈራ የሚባሉ ወጣት ምሁራን በገቢዎች ኤጀንሲ ሀላፊነት መደበ። ገቢዎች ኤጀንሲ በቶይናንስና ኢኮኖሚ ቢሮ ስር ያለ ተቋም ነው።

ገነት ትንሿ እንዝርት ነበረች። ስለአውነትም ከብር የሚገባትና አርአያ የሆነች የጽናት ተምሳሌት። በአውደሰብ ላይ መቅረብ የነበረባት ትንታግ ሴት። መጀመሪያ በድዳት ሰራተኝነት ተቀጥራ አስተዳደሩን ተቀላቀለች። የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቷን እንዳጠናቀቀች ወደ ተላላኪነት አደገች። ቤተሰብ እየመራች ወደ ኮሌጅ ሄደች። እነሆ ትምህርቷን አጠናቃ የኢኮኖሚና ቶይናንስ ቢሮ ጭንቅላት ሆነች።

የገቢዎች ኤጀንሲ ሀላፊ የነበሩት ወጣቶቹ ኤፍሬምና ቴድሮስ ደግሞ ለትልቋ ገነት እንደኛው የደም ስር ሊላኛው ደግሞ ደም ነበሩ። የሰዎችን ሀሳብ የራሷ አድርጋ በማቅረብ የተካነችው ትልቋ ገነት በደንብ ተጠቀመችባቸው። ለነገሩ ጭንቅላት፣ የደም ስርና ደም የተቀጠለላት ትልቋ ገነት ብቻ ሳትሆን አርከበና አዲሳባ ጭምር ነበሩ።

እንግዲህ በእነዚህ ሰዎች ውሰጥ በረከት "ከየከልሉ ከተማ ቀመስ ፊልግን አመጣን" ብሎ ያላቸው ካድሬዎች እንደሉ ልብ ይሏል። ይህ በታ የፓርቲ ታፔላን ሳይሆን የከተማን ፓለቲካል ኢኮኖሚን መረዳትና መተንተን ይጠይቃልና ሞፈር ዘመዶቹ ካድሬዎች አለመኖራቸው የሚጠበቅ ነበር።

ምርጫ 97 መጣና እነ ኤፍሬም አሰላለፉቸውን አስተካከሉ። ቴድሮስ ታጋይ ዘሩ የሚባል አርከበን ከመቀሌ አጅቦ የመጣ የህውሀት ነባር ታጋይ በአይነ ቁራኛ እንዲጠብቀው ትእዛዝ ተሰጥቶት ፌደራል ገቢዎች የሰው ሀይል አስተዳደር ዋና ዴሬክተር ሆኖ ተመደበ። በፓርላማ ሚስቱን ያስቀመጠው ዘሩ ኤፍሬምን ብቻ ሳይሆን እነ መላኩ ፋንታን በመሰለል ሪፓርት ያደርግ ነበር።

ከመታሰራቸው በስተጀርባ እሱ መኖሩ የሚያጠራጥር አይደለም።

የዘሩ መረን የለቀቀ ዘረኝነት የተገለፀው ገቢዎችን በተቀላቀለ በወሩ ነበር። የገቢዎችና ጉምሩክ ባለስልጣን ሀገመንግስቱን በጣሰ መልኩ 600 አዲስ የኮሌጅ ምሩቃንን ያለ እንዳች ይፉ ማስታወቂያ ከኢህአዴግ አባላት ውስጥ መልምሎ እንዲቀጥር አቶ መለስ ትእዛዝ ያስተላልፉል። ይሆን እንዲያስፈጽም ሀላፊነት የተሰጠው ዘሩ 400 የህውሀት አባላትን ከመቀሌ ድርጅት ቢሮ ጋር በመቀናጀት እንዲቀጠሩ አደረገ። የተቀረውን ቁጥር ለሶስቱ ብሄር ድርጅቶች አከፋፈለ።

ከሁሉም የሚያሳዝነው ከገቢዎች ኤጀንሲ የስራ መደቦች ውስጥ ከፍተኛ ሌብነት የሚፈፀምባቸው ቦታዎች አዲቲንግና ኢንተለጀንሲ በመባል ይታወቃሉ። ዛሬ በፀረ ሙስና ታሰሩ የምንላቸው ባለስልጣናትና ነጋዴዎች ስለላ የሚካሄድባቸው በኮሚሽኑ ሳይሆን ገቢዎች ኤጀንሲ ውስጥ ባለው ኢንተለጀንሲ ዲፓርትመንት ነው። በዚህ ዲፓርትመንት ውስጥ ከተመደቡት 50 ወጣቶች 40 ያህሉ ከመቀሌ የተላኩት የህውሀት ካድሬዎች ናቸው። የእነ ሚኒስትር መላኩ ፉንታ እስር ላይ አድሎ አለበት የተባለበት አንዱ ምክንያት ይህ ነው። ከቡር ሚኒስትሩም ቢሆን እነዚህን ሚስጥሮች በጉያው ደብቆ "እዚህ ነው የምከሰሰው! እዛ መጻኘት የለብኝም!" የሚል የህፃን ልጅ ጨዋታ ትቶ እውነቱን በማውጣት የኢትዮጵያን ህዝብ ይቅርታ መጠየቅ ይኖርበታል።

ከቡር ሚኒስትር መላኩ ፉንታ በፍስሀ መአሸ በኩል የሩቅ ወዳጄ ነበረና እንዲህ በማለት ላግዘው፣

"ታላቁ መሪ እንኪን የለሹን ሀገመንግስትና የሀገሪቱን ሲቪል ሰርቪስ ሀግጥሶ በገቢዎችና ግምሩክ 600 ካድሬዎችን በሲቪል ሰራተኛ መደብ ላይ እንዲቀጠር አድርጓል። እነ ታጋይ ዘሩ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ፣ አዲቲንግና ኢንተለጀንሲ ዲፓርትመንትን በህውሀት ካድሬዎች ቁጥጥር ስር ያዋሉበት ምክንያት መርጦ ለመከሰስ መሆኑን ተረድቻለሁ። እኔ የታሰርኩት ግብር ቀነሰ ተበዬ ነው፣ እነ አርከበ ፐፐZ የተባሉ ድርጅቶች መክፈል ያለባቸውን ከ10 ሚሊዮን ብር በላይ ግብር እንዳይከፈል አድርገዋል። ይህ ዝርዝር ጥናት ተደርጐ የተወሰነ ነበር። ይሁን እንጂ ጥናቱን ያካሄዱት ከፍተኛ ሙያተኞች አቶ አርከበ አቋባይ ቢሮው ጠርቶ ስላስፈራራቸው ሀገር ጥለው ወደ አሜሪካን ተሰደዋል... ለምሳሌ እነ አከሌ!..."

እነሆ! ታጋይ ዘሩን በቀጣይም በዘመናዊ መተካካት ማእቀፍ ውስጥ ተካቶ የህውሀት ሁለተኛ ትውልድ በመሆን በፊት መስመር እናገኘዋለን። የሀገሪቱን ገቢ ና ጉምሩክ ለመቆጣጠር እነ አርከበ ተስፉ ጥለውበታል።

ከገ/ዋህድ ተሞከሮ በመውሰድ ቢያንስ በቤቱ ያከማቻውን የጦር መሳሪያ አስቀድሞ ከመሬት ቢታች ይቀብራል።

ፍጠቢዎች ኤጀንሲ ዋና ዴሬክተር የነበረው ኤፍሬም ከምርጫው ጋር ተያይዞ ከትትል እየተደረገበት እንደሆነ ከውስጥ መረጃ አንዳገኘ በሚያስታውቅ መልኩ አገር ጥሎ ወደ አሜሪካን ሀገር ተሰደደ።

ከሁለት አመት በኋላ በሀምሌ ወር 1997 የድሬደዋ ዩንቨርስቲ ተማሪዎችን ለማስልጠን ድሬ ሄጂ ነበር። አረፍት ያደረኩት የከተማዋ ከንቲባ የነበረው ፍስሀ ዘሪሁን (መአሲ) ቤት ነበር። ታዲያ፣ በእንድ ምሽት የውስኪ ጨዋታ ወቅት የጨፌ ምክርቤት የተካሄደው የኦሊ አብዶ ማምጣማ ተነሳ። ዘባተሎና ዝርክርኩ መሪ ከትልቋ ገነት ጋር ስለነበረው ግንኙነት ሲጠየቅ የዋልዋ ልጅን ማንሳቱ አስገራሚ እንደነበር እንስተን ተሳሳቅን። ሁልጊዜም ሲከነክነኝ የኖረውን ጥያቄ ለፍስሀ እንዲህ በማለት አነሳሁለት፣

"ፊሽ! እንዴት ግን ገነት እበራ በአርከበ ዘመን ተመልሳ ካቢኔ ሆነች? አርከበ እንደዛ ሲወርድባት ከርሞ እንዴት የደም ስሩ አደረጋት? አባይ ባልተለመደ ሁኔታ ለምን ተወራጨ?" ፍስሀ ውስኪውን እየጨለጠ፣

"...አየህ! እኛ የህውሀትና ብአዴን ነባር አመራሮች መሻገር ያቃተን ትልቁ ችግር ከሴቶች ጋር የተያያዘው ነው። በትጥቅ ትግሉ ወቅት ግብረስጋ ግንኙነት መከልከሉ አሁን ለሚታየው ሴሰኝነት አስተዋጽኦ አበርክቷል። ከተፈቀደም በኋላ ብዙ ታጋይ ጉብቻ የመሰረተው በአብዮታዊነት መመዘኛ ነበር። ጎበዝ ተዋጊና አዋጊ ከሆነች ሁሉም ተሽቀዳድሞ የራሱ ሊያደርጋት ይተጋል። ከተማ ሲገባ ሁሉም ነገር ተገለባበጠ። ተፈጥሮአዊ መመዘኛዎች አብዮታዊነትን ተኩት። ቆነጃጅት የከተማ ሴቶች አመራሩን እሸፈቱት። በዚህ ምክንያት ብዙ ታጋይ ትዳሩን ፈታ። ከዚህ በተጨማሪም ሚስቶቻቸውን እየወደዱ የባልና ሚስት ቦታ ተቀያይሮ ስለነበር የተቃቱ አሉ። አባይ ፀሀዬና አዲሱ ለገሰ አብነቶች ናቸው። አባይ ሚስቱን ቢወዳትም አሳት ከምታዘንብ ጋር መኖር አልቻልም በማለቱ የበረሀ ቃልኪዳናቸውን አፈረሰ። በተቃራኒው መለስ ለኢትዮጵያ ህዝብ በቴሌቭዥን ቀርቦ "ሚስቴ አሳት የምትተፋ ቢሆንም አምኖ ከመቀበል ውጭ አማራጭ የለኝም" በማለት ተገዶ እየኖረ እንደሆነ በተዘዋዋሪ ገለፀ።"

ፍስሀ ብርጭቆውን እየሞላ፣

"...ገነት አበራን በድጋሚ ካቢኔ እንድትሆን ያደረጋት አባይ ነው። በዋልዋ የተጀመረው የነቀዘ ታሪክ በአባይ ተደገመ። አርከበ ይሀን ንቅዘት ስለሚያውቅ ነበር ደጋግሞ የተቃወመው። ለሶስት አመታት ከገነት ጋር ሳይግባቡ ኖረው የተለያዩት የማይጋፉው ባላጋራ ደጅን አድርጋ ስላስቀመጠች ነበር።"

የሚገርም ነው! ዛሬ ገነት አበራ የባለሀብቶች ገራ ተቀላቅላለች። በምርጫ 97 አርከበ ህቅ እንቅ እያደረገው የመሬቶች ባለቤት አድርጓታል። ምንጩ በታወቀ ሀብት አሰመጪና ላኪም ሆናለች። ኑሮዋን አንድ እግር ኢትዮጵያ ሌላኛው አሜሪካ አድርጋለች።

***

አባዱላና ጁነዲን...

ሁለቱ የአሀዴድ ካድሬዎች አንድ ሰሞን ፍቅራቸው ጣራ ነክሶ ነበር። የአሀዴድ ካድሬም የተቀናጁበትን ሁኔታ "አርሴናል" በሚል አንዲት ቃል ገለፀው። ታዲያ ይሄ ከአባዱላና ጁነዲን ጋር ምን አያያዘው ?_

ነገሩ እንዲህ ነው :

አርሴናል በተለያዩ ሀገሮች ውስጥ የጦር መሳሪያ፣ የቦንብና ጥይት ዱቄት (ባሩድ) የሚሰራበት፣ የሚጠገንበት፣ የሚከማችበትና የሚሰራጭበት ማእከላዊ ቦታ ነው። የአሀዴድ ካድሬዎች አንድ ሰው ለትልቅ ስልጣን ታጭቶ ከሆነ "ከአርሴናል ነው እንዴ?" ብለው ይጠይቃሉ። ሌላ ሳይሆን "ከአርሲ ነወይ?" ብለው እየጠየቁ ነው። የአባዱላና ጁነዲን ጦር መሳሪያና ባሩድ ማምረቻ ቦታ። ትግራይ ላይ የአድዋ ልጆች እንደሚባለው። ልምድ በመውሰድ ተወዳዳሪ የሌላቸው አባዱላና ጁነዲን አድዋን ጐትተው ኦሮሚያ ላይ አመጧት። የአርሲ ልጆች ሰልጣኑን ተቆጣጠሩት። አርሲ አድዋና አርሴናል ሆነች።

በዚህ መቀናጀት ነበር እነ ድሪባ በአርከበ ካቢኔ ውስጥ ለመቀላቀል ከአርሲ የመጡት። ድሪባ ከአንዲት የአርሲ ገጠር ወረዳ አመራርነት ተነስቶ የከተማ ልማት ጥልቅ እውቀት የሚጠይቀው የንግድና ኢንዱስትሪ ቢሮ ሀላፊ ሆነ። ከጥቂት ቀናት የጫጉላ ወቅት በኋላ የሚይዘው የሚጨበጠው ጠፉው። የእለት እቅድ ማውጣት የማይችል ሰው ራዕይና ስትራቴጂ ቅረጽ ሲባል እውነትም ግራ ያጋባል። በእውር ድንበሩ ሲፈራገጥ ሳምንታት አለፉ። በአቶ መለስ ጭንቅላት የተቀመጡ እቅዶች አፈር ድሜ በላቸው። በተለይም ትልቅ ተስፋ ጥሎበት የነበረው የከተማው ጥቃቅንና አነስተኛ ልማት ወደኋላ ሲጐተት የተመለከተው አቶ መለስ አርከበንና ካቢኔውን ጠርቶ፤

"አርከበ! ጣድ ያልተባልከውን ዘጠኝ ድሰት ጣድክ። ትከከለኛ አማሳይና ማመሲያ ሳታዘጋጅ አጐረናሽው" ብሎ ተቆጣው።

ከአማሳዮቹ አንዱ ድሪባ ነበር። የአባዱላ አርሴናል!

የአቶ መለስ መልእክት የገባው ከቡር ከንቲባ እንደ ሌሎቹ ሁሉ ለንግድና ኢንዱስትሪ ከጀርባ ታኮ ማስቀመጥ ጊዜ የማይሰጠው መሆኑን ተገነዘበ። በከፍተኛ ሙያተኝነቱ የሚታወቀው ግን ደግሞ የቀድሞ ስርአት

ንክኪና ለኢህአዴግ ጥላቻ እንዳለው በየጊዜው የሚነገርለት አቶ ዮሀንስ የሚባል ትልቅ ሰው ተገኘ። በምክትልነት ተመደበ። ከንዴ የሚባል በአካባቢ ልማት ላይ የጐለበተ ልምድ ያለው ነባር የአስተዳደሩ ሰራተኛ ተጨመረለት። የፓለቲካ ቅኝቱን እንዲያስተካከሉት ደግሞ ሁለት የከፍለ ከተማ ንግድና ኢንዱስትሪ ነባር ካድሬዎች ተመደቡለት። የድሬባ ስራ መቀስ እየተሰጠው ሪባን ወደ መቁረጥ ተሸጋገረ።

እነሆ፣ የበረከት ከተማ ቀመሶች ከላይ ባለው ካቢኔ ደረጃ ይህን ይመስላሉ። ወደ ክፍለ ከተማ ሲወረድ ደግሞ ለመጻፍ እንኳን ይዘገንናል። ታሪክ ነውና ምን ይደረጋል...

***

የዘረኝነት አንድ አማር በመሬት...

በአቶ መለስ የፍራቻ ቻርተር መሰረት አዲሳባ በአስር ከፍለ ከተማ የተከፈለች ሲሆን የአራቱ ከፍለ ከተማ ከንቲባዎች አርከበ ከትግራይ ይዞአቸው የመጣው የህወሀት ካድሬዎች ነበሩ ...ቂርቆስ አተይ (በአሁን ሰአት የኤፈርት ማርኬቲንግ ዴሬክተር)፣ የካ ግርማጺዮን (በአሁን ሰአት የአቶ፣ ጋምቤላ፣ ቤኔሻንጉል፣ ሱማሌ የበላይ ጠባቂ)፣ ላፍቶ ሀይሌ ፍስሀ (በአሁን ሰአት የአዲሳባ ስራ አስኪያጅ)፣ ቦሌ ሀ/ስላሴ (የትግራይ ዞን አስተዳዳሪ)።

ከንቲባ ባልሆኑባቸው ከፍለከተሞች ደግሞ ምክትል ነበሩ... ኮልፌ ነጋ በርሄ (በአሁን ሰአት የኢህአዴግ ስልጠና ማእከል ካድሬ)፣አራዳ መውጫ (ስራና ከተማ ልማት)፣ አዲስ ከተማ ታደለ (ፓስታ ድርጅት ስራ አስኪያጅ)፣ ቦሌ ገ/ተንሳይ (ስራና ከተማ ልማት)፣ ጉለሌ ከበደ ብሩ(ስራና ከተማ ልማት)፣ ልደታ ዘሩ (የገቢዎች የሰው ሀይል ዳሬክተር)...

በፊት መስመር ላይ የህወሀት ካድሬዎች እንዲሰለፉ የተደረገው በታቀደ መልኩ በአቶ መለስ፣ አባይ ፀሀዮና አርከበ መቀናጅ ነበር። ምክንያቱ ደግሞ መዲናይቱ ከፈዴራል ሊመደብላት የታቀደው ማለቂያ የሌለው ገንዘብና ድግፍ ምክንያት ልማት መምጣቱ የማይቀር ስለነበር፣ የለውጡ ሀዋርያት እነዚህ ካድሬዎች መሆናቸውን ለማሳየት የታቀደ ነበር። የአዲሳአባ እድገት በትግራይ ልጆች ዳግም መሰዋእትነትና ቁርጠኛ አመራር እንደመጣ ለመናገር። አዲሳባ የትንሳኤ አከሊል ያጠለቀችው በእነ አርከበ፣ ተከለብርሀን፣ ግርማጺዮን፣ ሀይሌ ፍስሀ፣ አተይ፣... አማካኝነት መሆኑን ለማብሰር።

እንደ እውነቱ ከሆነ የአህዴድ ከተማ ቀመሶችን ለመግለጽ ያሳፍራል። ከአርሲ ገጠር መጥቶ የላፍቶ ከ/ከተማ አፍና ጆሮ እንዲሆን የተመደበው ካድሬ በመጣ በሁለት ወሩ ስራውን አልቻልኩትም በማለት ወደ መጣበት ተመለሰ።

ልደታ ሲቪል ሰርቪሱን፣ መምህራንንና አቅም ግንባታን ይመራል ተብሎ ከአርሲ የተመደበው ካድሬ (ከበደ ይባላል) እንድም ቀን ሰራተኛና መምህራን ሳይሰበሰብ ዘመኑ አለቀ... "ገና ሳያቸው ያስፈሩኛ" ብሎ።

ብአዴንም ተመሳሳይ ነበር፣ "ጋንጃ ጋንጃውን" የሚለው ወግ ከገጠራማው የአማራ ክልል የመጣው ታረቀኝ ታሪክ ነው። ተራውን ጠበቅ ይመጣል። ህላዌ "ፈላስፉው" ብሎ የሚጠራው የአቃቂ ምክትል ከንቲባ ጫኔ ይባላል። ርግጥም ጥሩ ሰው የነበረው ጫኔ የታላቁ ፈላስፋ ሲስሮ ደቀመዝሙር ነበር። የልደታ ከንቲባ የነበረው ቢያዝን በሚያሳዝን ሁኔታ የአማኑኤል አእምሮ ህመሙን ሆስፒታል ቤተኛ ሆነ። ከምርጫ 97 በኃላ ቢያዝን ኢህአዴግ ቢሮ ተመድቦ እኛን ተቀላቅሎ ነበር። ከአለታት በአንዱ ቀን አስደንጋጭ ነገር ተከሰተ።

እንዲህ ነበር የሆነው።

በህላዌ ቢሮ የከተማው ኢህአዴግ ከንፍ ሰራ አስፈፃሚዎች የስራ ግምገማ እያደረግን ነበር። ግምገማው እየጠጠረ ሲሄድ አህዴድ ለመዲናይቱ የወከለው የማእከላዊ ኮሚቴ አባል ቀንአ ሶና የሚባል ካድሬ ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ። በፍጹም መጽናናት አቃተው። ህላዌ ተደናግጦ እኔ፣ ቢያዝንና ፀጋዬ ሀይለማርያም ለብቻ ወስደን እንድናግባባው አዘዘን። ካሚል ቢሮ ይዘነው ሄድን። ከብዙ ማግባባት በኃላ የአእምሮ ጭንቀት እንደያዘው ነገረን። ምድር ሰማይ እንደዞረበት፣ በአይኑ እንቅልፍ ከዞረ ወራት እንዳለፈ አጫወተን። ምክንያቱ ደግሞ በምርጫ 97 ብጥብጥ ወቅት የሞቱ ህፃናትን በመመልከቱ ከሚንቅላቱ ማውጣት እንዳልቻለ ነገረን።

የቀናአ ልቅሶ ለወራት ማባራት አልቻለም። አማራጭ ሲጠፉ እንባውን የሚጠበቅለት ቦታ ተገኘ። እምባ ጠባቂ ኮሚሽን። የህዝብ እምባ ጠባቂ ተቋም የፓለቲካና ህግ ጉዳዮች ሀላፊ በመሆን የተቋመ ሁለተኛ ሰው ሆነ። እንደ እውነቱ ከሆነ ቀንአ የዋህና ሆደ ባሻ ካድሬ ነበር።

የቀንአን እምባ ባስጠበቅን በሳምንቱ የልደታ ከንቲባ የነበረው ቢያዝን ልብሱን ቀዳደደ። እኔና ፀጋዬ በድጋሚ አደራ ተጣለብን። የሚሆን አልነበረም። ቢያዝን ለያዥ ገናዥ አስቸገረ። የሚናገረውን ሳተ። እንዲህ በማለት ሚስጥር አወጣ፤

"የእኔ ምክትል ታጋይ ዘሩ ነው የተኮሰው፤ እኔ አይደለሁም ምክትሌ ዘሩ ነው የተኮሰው፤ እሱን ሂዱና ጠይቁት። ለምን እኔን ረፍት ትነሱኛላችሁ?"

ቢያዝን አማኑኤል ገባ። ለሶስት ወራት ህክምናውን እየተከታተለ ከቤቱ

እንዳይወጣ ተደረገ። ማገገሙ ሲታወቅ አስቀድሞ ወደ ገቢዎች የሄደው ታጋይ ዘሩ ተሯሩጦ ገቢዎች ኤጀንሲ በከፍተኛ ሀላፊነት አስመደበው። ይሁን እንጂ የዘሩ ጥይት ወደ ሰማይ ይሁን ወደ ሰው መተኮሷን ማጣራት አልተቻለም። የሚደፍርም ጠፋ። ይሄ እውነት ቢያንስ በህላዌ፣ ካሚልና ፀጋዬ ሀይለማርያም እጅ ይገኛል።

***

ምእራፍ አስራ ሶስት

ቆርኪው ሲላጥ

አቶ በረከት በሁለት ምርጫዎች ወግ መጽሐፉ ምእራፍ አንድ ማሚሻ ወግ በሚለው ርዕስ ስር:

"...አዲሱ የአዲሳባ አመራር በከፍተኛ ተነሳሽነት ስራ በጀመረ ማግስት በብዙ መስኮች የቆየውን አዝጋሚ አካሄድና አመራር የሚቀይር በኢትዮጵያ አዲስ የከተሞች አድገት ምእራፍ መከፈቱን የሚያበስር ሰፊ አንቅስቃሴ አቀጣጠለ። ነባሩን የሰው ሀይል በተለይ ሲቪል ሰርቪሱን በአጭር ጊዜ ገምግሞ ግልብጥብጡን አወጣው። በአዲስ አበባ የለውጥ መንፈስ ብቻ ሳይሆን ተጨባጭ የለውጥ መስፉፉት ታየ። በዚህም የአዲስ አበባ ትንሳኤ ተበሰረ።" በማለት ይገልፃል።

አቶ በረከት በዚህ መልዕክቱ የአዲሳባን ቢሮክራሲ በመገምገምና በማሰተካከል የተጀመረው ለውጥ ለትንሳኤ ብስራት መነሻ እንደሆነ ይነግረናል። ማን ያርዳ የቀበረ ነውና በወቅቱ የነበረውን እውነታ ከውስጥ ሆነን ለምናውቀው ሰዎች ውጤቱ የተለየ ነበር።

የከተማው ነዋሪና ሲቪል ሰርቪሱ፣ "አርከበ በሚባል የህዳር በሽታ ተረፈረፍን" ያለበት "የለውጥ ኮሚቴ" ተብሎ የተሰየመው አካል በጉሰኝነት፣ በጥቅማ ጥቅምና ዘመደ አዝማድ የተቆላለፈበት ነበር። ግምገማው በዝግብኝ የተከናወነ ሲሆን ለወራት የተራዘመ ነበር። ቢሮክራሲው ጭንቅ አርግዞ ቀንና ለሊቱን በፀሎት ያገጣጠመበት መጥፎ ወቅት።

በመሆኑም ይህ የሺዎች እንባ የፈሰሰበትን አጋጣሚ ገለጥ ገለጥ አድርገ ማየት ያስፈልጋል። እንግዲህ የከተማው ሲቪል ሰርቪስና የኢህአዴግ አባላት የተገላበጡበት ሂደት ቆርኪው ሲላጥ የሚከተለውን ይመስላል: -

***

"አርከበ የህዳር በሽታ!!"

በአንድ ወቅት በከተማችን ውስጥ "አርከበ የህዳር በሽታ" በማለት

ህዝቡ የሰየመው በሽታ ይነሳል። በሽታው በጅምላ ጠራርጎ የሚገል ወረርሽኝ ነበር። ይህ ወረርሽኝ አርከበ አቀላይ ከንቲባነት በተመደበ በወራት ጊዜ ውስጥ የተከሰተ ሲሆን እያሳደደ የገደለው ከ೦ሺህ በላይ የሚሆነውን የአስተዳደሩ ሰራተኞንና የኢህአዴግ ካድሬዎችን ነበር።

የአርከበ የተሳሳተ ትርጉምና ጠባብ አስተሳሰብ በፈጠረው ችግር ምክንያት በአንድም ሆነ በሌላ መልኩ ቤቱ ያልተንኳኳበት የከተማው ነዋሪ አልነበረም። አራትና አምስት የልጅ ልጆች የሚያሳድጉ እናቶች ሰለባ ሆነዋል። በጥበቃ ስራ የሚተዳደሩ አዛውንቶች ወገባቸው ተሰብሯል። አስተዳደሩ ከፍተኛ ወጪ አውጥቶ ውጭ ሀገር ድረስ ያስተማራቸው ከፍተኛ ሙያተኞች ሳይቀር በወረርሽኙ ተጠቅተዋል።

መንስኤው ከቦር ከንቲባው አቶ መለስ የሰጠውን ትእዛዝ ስላልተገነዘበና በተሳሳተ መንገድ ስለተረጎመ የተከሰተ ነበር። በወቅቱ አቶ መለስ አስተዳደሩ አዲስ አስተሳሰብ ሊቀበሉ በሚችሉ የተማሩ ሰዎች እንዲመራ ትእዛዝ ያስተላልፉል። ሁልጊዜም ቁንጽሉን ወስዶና የራሱ ፈጠራ አድርጉ የሚሮጠው ከቦር ከንቲባ የቢሮክራሲውን ውስብስብ ያለ ችግርና ብሶት ሳይገባው ወደ ስራ ይገባል። የሀገሪቷን ሲቪል ሰርቪስ ህግ ባልተከተለ መንገድ "የለውጥ ኮሚቴ" የሚባል የሌባ ጥርቅም ከላይ እስከ ታች ያደራጃል። የለውጥ ኮሚቴዎቹ ተጠሪነት ለአሱና ወደ መዲናይቱ ይዞአቸው ለመጣው አዲሶቹ ካድሬዎች ያደርጋል።

በወቅቱ አርከበ በአውደ አመት ልዩ የቴሌቪዥን ፕሮግራም ላይ ቀርቦ ስለ በሽታው ተጠይቆ ነበር። እሱም ተኩፍሶና ፈገግ ብሎ "በከተማው ከዚህ ውጭ ሌላ ወሬ ያለ አይመስለኝም!" የሚል ምላሽ ሰጥቷል። ይህቺ ንግግሩ ሰውየው ምን ያህል ነገሮችን አዙሮ ማየት እንደማይችልና የብአዴን ቁንጮዎች "የፓለቲካ ደሀ" ብለው የሚጠሩትን ያረጋገጠ ነበር።

ሲጀመር ህዝቡ እየተናገረ ያለው ስለሚያስደስተው ነገር ሳይሆን ስለ በሽታ ነው። ያውም በአዲሳባ ታሪክ ውስጥ በመግደል ተወዳዳሪ የሌለውና ማንንም ሳይለይ የጨረሰ ወረርሽኝ። የአዲሳባ ታሪክ በተነሳ ቁጥር የከተማዋን ነዋሪዎች የጨረሰውና በዘጠነ ዓ.ም የተከሰተው "የህዳር በሽታ" አብሮ ይታወሳል። ሲቀጥል በሽታው ያጠቃው ኢህአዴግ ማህበራዊ መሰረቶቹ ናቸው አያለ የሚዘምርላቸው በዝቅተኛ ስራ ላይ የተሰማሩ እናቶችንና ብልጣ ብልጥ ያልሆኑ ሙያተኞችን ነበር። በመጨረሻም አብዮት ልጆቿን ትበላለች በሚለው ታሪክ ደጋሚ አሳቤ መሰረት የጠዛ አባሉንና ካድሬው የተረፈረፈበት።

***

ራሱን የለወጠው የለውጥ ኮሚቴ...

ኮሚቴው በከተማ፣ ወረዳና ተቋም ደረጃ እንዲቋቋም ተደረገ። አንዳንዶቹ የለውጥ ኮሚቴዎቹ በመጣው ስርአት ቆዳቸውን እየቀያየሩ ሰራተኛውን ደም አምባ ሲያስለቅሱ የነበሩት ሆኑ ። በተለይ በቢሮዎች የተመሰረቱት የለውጥ ኮሚቴዎች ስብጥር አስደንጋጭ ነበር። መረጃ የደረሳቸው የግል ፕሬሶች ኢህአዴግ አይንና ጆሮ የለውም የሚሉ ሰፋፊ ጽሁፎችን በመግፍ ሂደቱን አጋልጠዋል። ርግጥም የአርከበ ዘረኝነት ከመጀመሪያው ፍንትው ብሎ የወጣበት ነበር።

ለአብነት የትምህርት ቢሮ የለውጥ ኮሚቴ ብሎ ከሰየማቸው ሰባት አባላት ውስጥ ስድስቱ የህውሀት ካድሬዎች ነበሩ። ከዚህ በመነሳት የትምህርት ቢሮ ምደባ ምን ሊመስል እንደሚችል መገመት ቀላል ይሆናል። ለማሳያ እንዲሆን በቀጣዩ ከፍል ይቀርባል።

የለውጥ ኮሚቴው በኢህአዴግ እንደተለመደው በዝጉበኝ ስብሰባ ስራውን ጀመረ። ሰራተኛውን "የለውጥ ሀይል" ፣ "የለውጥ ሀይል ያልሆነ" በሚል ሁለት ጐራ ከፈለ። ይህ አሰራር ህገ መንግስቱንና የሀገሪቱን ሲቪል ሰርቪስ ህግ ባልተከተለ መንገድ ሰራተኛውን የፈረጀ ነበር። የሀገሪቱ ሲቪል ሰርቪስ ህግና የአስተዳደሩ ደንቦች አንድ ሰራተኛ ሲመዘን፣ ሲቀጣና ከስራ ሲሰናበት በምን አግባብ ሊሆን እንደሚችል በግልጽ ያስቀምጣል። ሰራተኛው የሚወለድበት እርምጃ በምን ምክንያት እንደሆነና የቅጣቱ ደረጃ የት ላይ ማረፍ እንደሚገባው ተዘርዝሮ ሰፍሯል። ሰራተኛውም በየጊዜው ስልጠና ወስዶበት የስራው መመሪያ አድርጐታል። አተገባበሩም በየደረጃው ከሰራተኛው የተመረጡ ዲስፕልን ኮሚቴዎች በማቋቋም የሚፈፀም ነበር።

ለህግ የበላይነት ቁብ የማይሰጠው አርከበ ሰራውን ሲጀምር መጀመሪያ የደረመሰው ይህንን ህግ ነበር። የአስተዳደሩን ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ከጨዋታ ውጭ አደረገ። በየደረጃው በሰራተኛው ምርጫ የተቋቋመውትን የዲሲፕሊን ኮሚቴዎች አፈረሰ። በወቅቱ ህግ ተጥሷል በማለት የሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ኮሚሽነር አበባየሁ በመናገሩ ለጊዜው ምደባ እንዳያገኝና እንዲንሳፈፍ አደረገው። ምርጫ 97 ተከትሎ "ቅንጅትን ደግፏል፣ ቀንደኛ ኢሰፓ ነበረ" በማለት ከኮሚሽነርነት አውርዶ የውሀና ፍሳሽ ባለስልጣን በተራ ሰራተኝነት እንዲመደብ አደረገው።

በሌላ በኩል ቀን ቀን በሩን ዘግቶ የለውጥ ሀይል የሆነና ያልሆነ በሚል የሚፈርጀው ኮሚቴ ነውረኛ ተግባሩ መሸት ሲል በየመሸታ ቤቱ መገለጽ

ጀመረ። በጭንቀት ላይ ያለው ሰራተኛ እንደ እንቁራሪት ተወጥረው ሊፈነዱ ወደደረሱት የኮሚቴ አባላት ምሽቱን ጠብቆ ይሄዳል። ለከፉ ቀን ያስቀመጣትን ገንዘብ በማውጣት እሰከ አፍንጫቸው ይታበዛል። ጉርና ሆዳቸውን ይሞላል። ዘመነኞቹ ሲጠግቡና ሲሰክሩ የቀን ሚስጥራቸው ይዘከዝካሉ። ይህም በሰራተኛው ዘንድ የበለጠ ሽብር መፍጠር ጀመረ።

በሂደትም በተቋማት ያለው የለውጥ ኮሚቴው ወደሚያስፈራ ሀይል ተቀየረ። በወራት ውስጥ አስተዳደሩ እጅ ያሉ ጉዳዮችን እያስፈፀሙ ኪሳቸውን አደለቡ። መሬት መስጠት ቢታገደበት ሁኔታ የሞቱ ፉይሎችን ህይወት እየዘሩ የከተማዋን መሬት ተቆራመቱ። ውትሮ በዘር ስልቻ ውስጥ ራሱን ከቶ የማያውቀው የከተማው ሲቪል ሰርቪስ በለውጥ ኮሚቴዎቹ በነዙት ወሬ ምክንያት ዘሩን መቁጠር ጀመረ። አማራነት፣ ጉራጌነት፣ ኢትዮጵያዊነት የሚያስጠቃ ሆነ።

ርግጥ ከዘር ማንዘር ጋር በተያያዘ በኮሚቴው አባላት ያሰራጩት ወሬ ከእውነት የራቁ አልነበሩም። አርከበ በውስጠ ድርጅት ስብሰባ ላይ፣

"ከአዲሳባ ቢሮክራሲ ውስጥ 65% አማራ በመሆኑ አስተዳደሩ የትምክህት ጫካ ሆኖ ከርሟል። ይህንንም መስበር ይኖርብናል " በማለት በተደጋጋሚ ሲገልጽ ነበር። የእሱን ንግግር ተከትሎ በአቅም ግንባታ ቢሮ በተዘጋጀው የስልጠና ሰነድ ላይ 65% ያህሉ ሲቪል ሰርቪስ አማራ መሆኑ ፍትህዊ እንዳልሆነና በተራዘመ ጊዜያቶች ቢሮው የማመጣጠን ስራ እንደሚሰራ አስታወቋል።

ከጉራጌ ተወላጆች ጋር ተያይዞ የነበረው ውሳኔ በተቻለ መጠን በፓርቲ አመራር ደረጃ እንዳይመጡ መከላከል ነበር። ርግጥ በዚህ ጉዳይ የመጀመሪያው ተጠያቂ አቶ መለስ ሲሆን አርከበ የማሰፈፀም ሚና ነበረው። በዚህ ምክንያት በአርከበ የከተማ ካቢኔ ውስጥ የጉራጌ ተወላጅ የሆነ ካድሬ አልነበረም። ከፍለ ከተማ ከነበረው 70 ስራ አስፈጻሚ ውስጥ ሁለት ካድሬዎች ብቻ የጉራጌ ተወላጆች ነበሩ። የላፍቶው ሚፍታህ አብዶና የጉለሌው ዳንኤላ አርጋው። የሁለቱ ካድሬዎች መጨረሻም አሳዛኝ ነበር። ሚፍታህ ወደ ቃሊቲ ሲወረወር ፣ ዳንኤል ከስራና ድርጅት ተባሯል።

ወራት ከፈጀ ዝጉበኝ በኃላ የለውጥ ኮሚቴ አባላት ስራቸውን ማጠናቀቃቸው ታወቀ። ይሆንን በማስመልከት አርከበ በቴሌቪዥን ቀርቦ መግለጫ ሰጠ። የአስተዳደሩ ሰራተኞች በየወረዳው በሚገኙ አዳራሾች በመሰብሰብ ምደባቸውን እንዲሰሙ ጥሪ አስተላለፈ። በከተማው የምንገኝ ነበር ካድሬዎች ደግሞ በየወረዳው እየተዘዋወርን ሂደቱን እንድንመለከት ትእዛዝ

ተሰጠን። መድረኮቹን የሚመሩት አነ አርከበ ይዘዋቸው የመጡት ምስለኔዎች እንደሆነ በጥበቅ ተገለፀልን።

ወደ 50ሺህ የሚጠጋው ሰራተኛ በየአምነቱ ፀሎቱን አድርሶ፣ ፊት ለፊቱ ከተደቀነው የሀዳር ወረርሽኝ እንዲያወጣው ስለቱን ተስሎ ወደ አዳራሾቹ ተመመ።

በረከት በመፅሀፉ ላይ "ግልበጥበጡን አወጣነው" ያለው ቢሮክራሲ እጅግመሩ ይህን ይመስላል። የለውጥ ኮሚቴዎች ዝቅተኛ ሰራተኛውን በጅምላ፣ ሙያተኛውን ደግሞ ለራሳቸው አስቀድመው የመደቡትን ወንበር ሊቀናቀን ይችላል ብለው ያሰቡትን የጠረጉበት አጋጣሚ። ወደ ውስጥ ገብተን ሽግሽጉ ከየት ወደ የት እንደሆነ በግልጽ ስለሚያሳይ እጅግ በጣም ጥቂቶቹን በማንሳት ወደ መመልከት እንሸጋገር።

***

"ቢሮ ሀበሬታ ትምህርቲ!"

የአርከበ ግልጽ ዘረኝነት ከተገለጸባቸው ቦታዎች ሊላኛው ትምህርት ቢሮ ነበር። ይህ በታሪክ ተወቃሽ የሚያደርግ ስራ የተመራው ከበደ ብሩና ገ/ትንሳይ (ከቤና ገሬ) በሚባሉ የአርከበ ቀኝ እጅ የህውሀት ካድሬዎች ነበር። እነዚህ ካድሬዎች ከከተማ እስከ ትምህርት ቤት ያሉትን የለውጥ ኮሚቴዎች በህውሀት ካድሬዎች ጠቀጠቁት።

እንደ እውነቱ ከሆነ የትምህርት ቢሮ የዝንበኝ ግምግማውን አጠናቆ ውጤቱ ይቅ ሲደረግ ያልደነገጠ አልነበረም። ቢሮው የለውጥ ሀይል እይደሉም ብሎ ካባረራቸው 60% የአማራ ተወላጆች ሆኑ። በተቃራኒ በመላው አዲስ አበባ በሚገኙ ኮሌጆች፣ የቴክኒክና ሙያ ትምህርት ቤቶችና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የተመደቡት ባለስልጣናት፣ ዲኖችና ርእሰ መምህራን አብዛኛው የህውሀት አባላት ሆኑ።

ከአስተዳደሩ መዋቅር ውስጥ የአድሎአዊ አሰራርና የዘርፈያ ዋነኛ ማእከል የሆነው ትምህርት ቢሮ አመራሩ በህውሀት ካድሬዎች ተዋጠ። ከሌላ ቢሐረሰብ ለታይታ አንዲመች ካፈኑው ዶክተር ዘሪሁንና አማራው ወርቅዬ ብቻ ለማጣፈጫ ጣል ተደረጉ (በከፍተኛ የትምህርት መሪያተኝነቱ የተጨበጨበለት ወርቅዬ በተመደበ በስድስት ወሩ "ከህሊናዬ ጋር እየተጣላሁ እስከ መቼ" ብሎ ስራውን ለቆ የውጭ ድርጅት ተቀጠረ)።

የትምህርት ቢሮ የጐጥ ምደባ በትምህርት አመራርና ሙያተኛ ብቻ የታጠረ አልነበረም። የአቶ መለስ ታናሽ እህትን ጨምሮ የተቀረው ቢሮክራሲና ድጋፍ ሰጪ ከአመራሩ ጋር ቀጥተኛ ትስስር ያለው ሆነ። የቢሮው የስራ ቋንቋ በይፉ ባልተገለፀ ሁኔታ ወደ ትግርኛ ተለወጠ። የተዘረጋው ኔትወርክ የቢሮው ሀላፊ ዶክተር ዘሪሁን አስነጥሶ ሳይጨርስ እነ ከቤና ገሬ ጋር የሚያደርስ ሆነ። በዚህ የተማረረው ዶክተር ዘሪሁን የተስፉ መቁረጥ ዥዋዥዌ ሲጫወት ከረመ።

በከተማ ደረጃ የነበረው ዝቅጠት በክፍለ ከተማ ደረጃ ተመሳሳይ ነበር። የቂርቆስ፣ የካ፣ ጉለሌ፣ ላፎቶ፣ ልደታ፣ ኮልፌ፣ አራዳ፣ ቦሌ ክፍለ ከተማ ትምህርት መምሪያ ሀላፊዎች የህውሀት ካድሬዎች ሆኑ። ሁለት ክፍለ ከተማ ብቻ አዲስ ከተማ (ወ/ሮ አበዜ) እና አቃቂ (አቶ ግርማ ጀርመን) ከሌላ ተቀላቀሏቸው። አንድ ከአማራ፣ አንድ ከኦሮሞ።

በጥሬው የሚበላባቸው በከተማው ስር የሚገኙ ኮሌጆች ፕሬዝዳንቶችና የትምህርት አመራሮች ውስጥ ከ80% በላይ የህውሀት ካድሬዎች ሆኑ። የሁለተኛ ደረጃ ርእሰ መምህራንም ተመሳሳይ ነበር። ይህ አይን ያወጣ ብልግና በመምህራን ዘንድ በመድረሱ ምክንያት የትምህርት ቤቶች መነጋገሪያ ሆነ። የመምህራን ማህበር በሂደቱ ባይተዋር በመደረጋችን የመጣ ችግር በማለት የተቃውሞ መግለጫ አወጣ። መምህራን ኢህአዴግ እንደዚህ ዝቅ ብሎ አያላግጥንም በማለት ቂም አዝለው እስከ ምርጫ 97 ድምጻቸውን አጠፉ።

የምሁራን መናኸሪያ የሆነ ቦታ ላይ እንዲህ አይነት እርምጃ መውሰድ የህዝብ ንቀትና በዘር ላይ የተመሰረተ ሌብነት ካልሆነ በስተቀር ሌላ ምን ሊሆን ይችላል? ርግጥም በመጨረሻ የተረጋገጠውም ይህ ነው። የለውጥ ኮሚቴውን የመሩት ከቤና ገሬ በከፍተኛ ሌብነት ውስጥ ተዘፍቀው ተገኙ።

***

"ጋንጃ ጋንጃውን"

የሲቪል ሰርቪሱ ምደባና አረንቴሽን እየተዟዟርን እንድንመለከት በተነገረን መሰረት ወረዳዎች ተከፉፈልን። ለእኔ ወረዳ 21 (ቂርቆስ) እና ወረዳ 20 (ጐፉ ገብርኤል) ደረሰኝ። በቅድሚያ ወደ ወረዳ 21 ቀበሌ 09 አዳራሽ ሄድኩኝ።

ብዙዎቹን ሰራተኞች አውቃቸዋለሁ። በሶስት ወር ውስጥ ባደረባቸው ስጋት ምክንያት ፊታቸው ገርጥቶ አመድ የተነሰነሰባቸው መስለዋል። የታመቀው ጩኸታቸው አጥንት ሰርስሮ ይገባል። የአንዳንድ እናቶች ድምፅ መታፈን

አልቻለም። ሳያስበት ይፈነዳል፤

"የጭንቅ አማላጅቷ እንግዲህ አንቺ ታውቂያለሽ"፤

"ገብርኤል! አንተ እያለህ መቼም ለምግብ እንጂ ለአቅመ አዳም ያልደረሱ ሁለት የመኑ ልጆችን ባዶ ሜዳ ላይ አትጥል" ይላሉ።

ብአዴን ካመጣቻቸው አንዱ የሆነውና የቂርቆስ ምከትል ከንቲባ ሆኖ የተመደበ ታረቀኝ የሚባል ካድሬ ስብሰባውን እየመራ ነው። ሰራተኛው አይቶ ስለማያውቃቸው አንዱ ለሌላኛው፤ "ደም እነዚህ አንማን ናቸው?፤ አይ! ይሄኛው ደግሞ እንደወረደ ነው።" ይላል። ሌላኛው ደግሞ፤ "አልሰማህም እንዴ በድፍን ከተማ እየተወራ ያለውን። የጠገበው ሄዶ የራበው ጅብ መጣ የተባሉት እነዚህ ናቸው" በማለት በተባረር የሰማውን ይናገራል።

የመድረክ መሪው ታረቀኝ በበኩሉ የፈረደበትን የቀድሞ ካድሬ እንዲህ በማለት መኮነን ጀመረ፤

"ከዚህ ቀደም የነበረው አመራር የከተማዋን ህዝብ ጋንጃ ጋንጃውን ሲመታ ነበር፤ እኛ ግን አዲሳባን የቤጂንግ ታናሽ እህት ለማድረግ ቆርጠን ተነስተናል"። እንደ እውነቱ ከሆነ ታረቀኝን ጨምሮ ብዙዎቹ በቴሌቭዥን እንኳን የቻይናን ከተማ አይተዋት የሚያውቁ አይደሉም።

ከተማዬን በለመዱት የአርሶ አደር ቅኝት ለመስበሰብ የፈለጉት ካድሬዎች ከልቡ የሚያዳምጣቸው ጠፉ። ከምንም በላይ ሰራተኛው እንደ ዝንጀሮዋ መቀመጫዬን ብሷል። የታረቀኝ ገጠር ቀመስ ዲስኩር ማቆሚያ ሲያጣ ሰራተኛው ተሰላቸ። ማጉተምተም ጀመረ።

አንድ ተሰብሳቢ ሳይፈቀድለት፡ -

"ስማ ወንድሜ! ጋንጃ ጋንጃውን ስትል አልገባኝም? ኢህአዴግ ግን መቼ ይሆን ትላንትናን አመስግኖ መናገር የሚጀምረው። አዲሳባን ከተቆጣጠራችሁ ስንት ዘመን አለፋችሁ? ንጉሱና ደርግ ጠላታችሁ ስለሆነ ሀጢያት ብታበዙባቸው አይገርምም። የሚደንቀው ትላንትና ኢህአዴግ የመደባቸውን ባለስልጣናት ድከመት በማጉላት ዛሬን ልትሸገሩ መፈለጋችሁ ነው። የአዲሳባ ከንቲባ የነበሩት አቶ ተፈራ ዋልዋ ጥሩ ሰርተዋል ተበሎ መሰለን የአቅም ማንባታ ሚኒስትር የሆኑት፣ አቶ አሊ አብዶ 4 ሚሊዮን ከሚሆነው የአዲሳባ ነዋሪ ወደ 30 ሚሊዮን በላይ የሚሆነውን የኦሮሚያ ክልል ነዋሪ ለማስተዳደር መሰሎን የኦሮሚያን ካቢኔ የተቀላቀሉት። አይ አይደለም የምትሉንና የተለየ ግምግማ ካላችሁ ንገሩንና አብረን እንኮንናቸው።" ብሎ ተነገረ።

አዳራሹ በጭብጨባ ተናወጠ። ከየቦታው ሲድቦች ተወረወሩ...
"ምድባችንን እንድትነግሩን ነው የመጣነው!"፣
"ስብከቱን ለነገ አቆዩልን!"፣
"እሳት ከየው ምን ለየው? ሁላችሁም አንድ ናችሁ!"
"የጠገበው ሄዶ የራበው ጅብ መጣ!"...

ስብሰባው ተቋረጠ። አፍታም ሳይቆይ ሞባይሎች መንጫረር ጀመሩ። በእርምጣሞ ሁሉንም መመልከት ጀመርኩ። አጠገቤ የተቀመጠው ጉልማሳ ሰልክ ያወራል። የሚያናግረው አንባውን እያፊሰሰ ነበር። ለምን እንደሚያለቅስ ጠየኩት። ወረዳ 20 ስብሰባው ተጠናቆ የሰራተኛው ምደባ ግድግዳ ላይ መለጠፉንና ታላቅ አህቱ የለውጥ ሀይል አይደለሽም ተብላ እንደተባረረች ነገረኝ። ሶስት የሙት ልጆች የምታሳድገው ለብቻዋ እንደሆነ ጨምሮ ገለፀ።

ስብሰባውን መቀጠል ስላልቻለ ምደባ ወደ ተነገረበት ወረዳ 20 በፍጥነት ሄድኩኝ። በመንገዴ ላይ የታረቀኝ "ጋንጆ ጋንጆውን" ማንን እንደመታ ማሰብ ጀመርኩ። የትምህርት ደረጃቸው ከፅኛ ክፍል በታች የሆኑት በመሉ ያለምንም ቅድመ ሁኔታ ከምደባ ውጭ ሆነዋል። አዲስ የተሰራው መዋቅር ጽዳትና ተላላኪነትን፤ ጥበቃና አትክልተኛን ወደ አንድ መደብ ስለጨፈለቀ በዚህ ስራ ላይ ከተሰማሩት ግማሽ ያህሉ መቀነሳቸው ግልጽ ነበር። ያለምንም ጥፋታቸው ከስራ እንደሚባረሩ እየታወቀ አስቀድሞ የተዘጋጀላቸው ቦታ አልነበረም። እነዚህን ብቻ ለአብነት ወስደን ከስራ እየተባረረ ያለው ማነው? ወደ ጉዳና እንዲወጣ እየተገፉ ያለው የማን ልጆች ናቸው? የእርከበ ጋንጆ የቆራረጠው እነማንን ነው?

በነገራችን ላይ ታረቀኝ በጨፌ ኦሮሚያ በተደረገው የካድሬዎች ግምገማ ላይ ይህቺ ኪሱ ይዟት የሚሠረውን "ጋንጆ ጋንጆውን" የምትል ቃል በተደጋጋሚ ተጠቅሞባት ነበር። ለእኔም ስም የማውጣት ተራ ደርሶኝ" ጋንጆ ጋንጆውን" ብዬ የዳቦ ስም አወጣሁለት። ከዛ ቀን ጀምሮ ስንጠራው የነበረው በአዲሱ ስም ነበር። ዘመን አለፉና የምርጫ 97 ማግስት ላይ ለምን ተሸነፍን በሚለው ጥያቄ ላይ ህላዌ ነብሴ ኦረንቴሽን ሊሰጥ ጠራን። በስብሰባው ላይ የተገኘው ታረቀኝ እጁን አውጥቶ፣

"ህላዌ! የአዲሳባ ህዝብ ጋንጆ ጋንጆችንን ለምን እንደመታን አልገባኝም?" ብሎ ጠየቀው።

ህላዌ ነብሴ ቆጣ ብሎ፣

"ታረቀኝ! ዛሬም አልከተምከም? የከተማዋ እምብርት ከሆነችው ቂርቆስ ከማኖር ውጭ የት እንውሰድህ?" ብሎ ገሰፀው።

ታረቀኝ መከተም ቢያቅተውም ከአዲሳባ ሳይወጣ ቀርቷል። የግብርና ሚኒስቴር ጆሮና አፍ ሆኗል። ያውም የተቋመ ሁለተኛ ሰው። ታረቀኝ የግብርና ሚኒስቴር የህዝብ ግንኙነትና የፓለቲካ ጉዳዮች ሀላፊ ሹመት ተሰጥቶታል። በየአመቱም በተወዳጁ ኢቲቪ አማካኝነት እያንዳንዳችን ቤት ይመጣል። የአመቱን የጅግና አርሶ አደሮችን ስም ዝርዝር ሊነግረን። እንደ አውነቱ ከሆነ ታረቀኝ መልካም ሰው ነበር። በረከትም ይህንን አውቆ ከኢህአዴግ ቢሮ ውጭ ግንኙነት አውጥቶ ጫጫታ የሌለበትና በኢህአዴግ ፍቅር ወደ ተለከፈው አርሶአደር እንዲጠጋጋ አድርጐታል።

***

የታፈሱ እንባ...

ወረዳ 20 ቀበሌ 46 አዳራሽ ስደርስ መድረኩን እንዲመራ ሀላፊነት ተሰጥቶት የነበረው አዲሱ የቂርቆስ ከንቲባ አተይ በቦታው የለም። ከሁሉም መድረኮች ቀድሞ የሚበተነው የእሱ እንደሚሆን አስቀድሜ መገመቴ ትከክል ነበር። አተይ ቃላቶችን አሳክቶ ለ5 ደቂቃ በተከታታይ መናገር አይችልም። የአማርኛ አጥረት ብቻ ሳይሆን ከፍተኛ የቢቃት ማነስ ችግር አለበት። ከንቲባ የሆነው የሽማግሌው ስብሀት ነጋ የስጋ ዘመድ ስለሆነ ነበር። በትምህርት ዝግጅቱም ብዙ ይታማል። ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ ገብቶ ዲግሪውን የወሰደው ከስምንተኛ ክፍል እንደሆነ የኮልፌው ነጋ በርሄ በአደባባይ ነግሮናል። ፍስሀ መአሲ እውነት መሆኑን አረጋግጦልኛል።

ነጋ የነገረን በዚህ መልኩ ነበር...

በአዲሳባ ማዘጋጃ ቤት የምክር ቤት አዳራሽ የስራ አስፈጻሚ ድልድል የተነገረን እለት ነጋ ከንቲባነት ለእኔ ነው የሚገባው ብሎ አርከበን ይከራከራል። የህውሀት ካድሬዎች በስልጣን ጉዳይ ላይ ይሉንታና እፍረት አያውቁም። አይናቸውን በጨው አጥበው ይሟገታሉ።

በነጋ ክርክር የተበሳጨው አርከበ፣

"ነጋ መጀመሪያ ማትሪክ ተፈተን" ብሎ መልስ ይሰጠዋል።

በምላሹ የተናደደው ነጋ፣

"እእምሮአችን አልፈቅድ ብሎ አንጂ አንደ አተይ በሚኒስትሪ ካርድ ኮሌጅ መማባት የሚከለከለን አንዳችም ሀይል አልነበረም" ብሎ መልስ ይሰጣል። አተይ በዲግሪ ሳይመሰን ሀንድ አገር ሄዶ ማስተርሱን ይዞ መጥቷል። መቼም አተይን ዲግሪ አሸክሞ የላከው የሀንድ ዩንቨርስቲ የሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ የጡት አባት መሆን አለበት።

ሰለ አተይ እያሰላሰልኩ ወረዳ 20 ቀበሌ 46 አዳራሽ ደረስኩ። ሰራተኛው ከአዳራሽ ወጥቶ ፊት ለፊት ባለው የእግር ኳስ ሜዳ ላይ ቡድን ሰርተው ተሰብስበዋል። በዋናው መንገድ ጠርዝ በኩል ከ50 የማያንሱ እናቶች ነጠላቸውን አዘቅዝቀው ደረታቸውን ይደልቃሉ። ስም የተለጠፈበት ማርማዳ አጠገብ ወጣቶች "እንኳን ደስ አለህ" በመባባል ይተቃቀፉሉ..አልቃሽና ዘፋኝ!

ከ30 በላይ የቀበሌ ነባር ካድሬዎች ከአዳራሹ በር አጠገብ ፈዘው ቆመዋል። የካድሬዎቹ ተራ ገና አልደረሰም። ሰለሞን የሚባል ቀልደኛ ካድሬ "አለ ገና! አለ ገና! የካድሬውም አለ ገና!" እያለ ይጨፍራል።

ማንንም መቀላቀል አልፈለኩም። የመጣሁበትን መኪና ተደግፌ በትምህርት ዝግጅታቸው ማነስ ምክንያት ሰለተባረሩት እናቶች ማሰብ ጀመርኩ። ይህን ተከትሎ ስለሚከሰተው ከተማ አቀፍ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውስ አሳሰበኝ። በአንድ ወቅት ኃይለልኡል የሚባል የአስተዳደሩ ማህበራዊ ጉዳዮች ከፍተኛ መ/ያተኛ በመንግስት ሰራተኛ እናቶች ላይ ያደረገውን ጥናት ሲያቀርብ በእውደ ጥናቱ ተሳትፌ ነበር። ከጥናቱ ውጤቶች አንዱ ከ20% በላይ የሚሆኑት የመንግስት ሰራተኛ ሴቶች እማወራ (single mam) ናቸው። እነዚህ እናቶች በአማካይ ሁለት ልጆች ያሳድጋሉ። እንግዲህ! የአርከበ ግልበጥበጥ ቅርኪው ሲላጥ እነዚህን እናቶችና ህፃናት ወደ ጉዳና ለመስደድ የተዘጋጀ ነበር።

የቀበሌ 46 ካድሬዋ ዮርዳኖስ አጠገቤ መጥታ ቆመች። ከማልቀሷ ብዛት አይኗ ቀልቷል። አፍታም ሳትቆይ ሲቃ እየተናነቃት፣ "ወይኔ ጉዴ ከማን ጋር ልኖር ነው? ይሄ ሁሉ ቤት እንዴት በአንድ ቀን ይፈርሳል?" በማለት ሯጯን እየጠየቀች ተነፋረቀች። መልስ አልሰጠኋትም።

አፍታም ሳይቆይ ታፈሱ የምትባል ጠቆር ያለች ሴት ደረታቸውን ገልብጠው ከሚያለቅሱት መሀከል እየሮጠች መጥታ አጣሬ ላይ ተደፋች። በቂራ በሚገኘው ቀበሌ በተላለኪነት የምትሰራ የኢህአዴግ አባል ናት። የወረዳው ድፍን ህዝብ ኢህአዴግ ኢህአዴግ ስለምትሸት በደንብ ያውቃታል። የኢህአዴግ ሴቶች ከንፍ፣የአዲሳአባ ሴቶች ማህበር፣ እና ሴቶች ፎረም ውስጥ በአመራርነት ተሳትፋለች። የወረዳው ግንቦት 20፣ የካቲት 11 መታሰቢያ በአላት ያለ ታፈሱ አይደምቅም። ለዛን ሁለት የካድሬዎች አለቃ የነበረው ታጋይ ጉበረአግዚአብሄር "እግዜሩ" ዋነኛ ጀሮ ነበረች። እንደ ጅብ በለሊት አየመጣች የቀበሌ ካድሬዎችን የምታስወጋ። ታፈሱ በዚህ ብቻ ሳትወሰን ለወረዳው ሴቶች በአብዮታዊ ዲሞክራሲ መስመሮች ላይ ስልጠና ትሰጣለች፣ በስልጠናው የጠራ አመለካከት የያዙ ቢጤዎቿን ለፓርቲ አባልነት ትመለምላለች። እድሜ ለዘመነ ደርግ መሰረተ ትምህርት ተምራለች። ምንም እንኳን ማንበብና መጻፍ ቢቸግራትም።